

N:o 25.

Ank. till Riksd. Kansli den 19 Febr. 1877, kl. 3 e. m.

Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition till Riksdagen, angående upprättande af en krigshögskola i Stockholm; Gifven Stockholms Slott den 2 Februari 1877.

Uti underdånigt memorial den 16 November sistlidne år har chefen för Generalstaben, med anledning af stadgandet i 26 § af den för honom utfärdade nådiga instruktion, afgifvit förslag till upprättande af en krigshögskola i Stockholm; öfver hvilket förslag krigsundervisningskommissionen den 19 December samma år med underdånigt utlåtande inkommit.

Efter nådigt öfvervägande af hvad i dessa, här bifogade handlingar finnes anfördt, har Kongl. Maj:t funnit det vara ådagalagdt, att krigshögskolan vid Marieberg icke förmår att ensam bibringa de olika arter af högre militärbildning, som nutiden kräfver. Den verksamhet, som detta läroverk nu har att utöfva, är också i alla länder med verklig krigsbildning fördelad mellan åtminstone två undervisningsanstalter, och nödvändigheten af en sådan fördelning äfven i Sverige af den högre militärundervisningen — redan längesedan inseed — är af dess målsmän i förenämnda memorial och utlåtande ytterligare åskådliggjord.

De fördelar, som beredes genom generalstabsliniens utbrytande från läroverket å Marieberg och dess förläggande till Stockholm såsom en verklig krigshögskola, kunna, under nuvarande förhållanden, då rum för skolan äro att tillgå i sammå byggnad, som innesluter Generalstabens embetslokal, erhållas för jemförelsevis ringa kostnad. Staten, som för den nya krigshögskolan blifvit föreslagen, uppgår till en slutsumma af 25,640 kronor, hvarförutom den för chefen och eleverne beräknade inqvarter-

ringsersättning torde medtaga omkring 7,500 kronor årligen. Utom dessa årliga kostnader borde väl äfven ett anslag för en gång anvisas till uppsättning af de för skolan behöfliga materialier. Som emellertid skolan är afsedd att först under senare hälften af år 1878 träda i verksamhet, torde de besparingar å anslaget till skolan, hvilka under 1878 års första hälft uppkomma, blifva till uppsättningskostnader tillräckliga, hvarför särskildt extra anslag för detta ändamål ej behöfver äskas.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt, vill Kongl. Maj:t i nåder föreslå Riksdagen:

att till upprättande i Stockholm af en krigshögskola, afsedd att nu inrymnas i samma byggnad, som innesluter Generalstabens embetslokal, uppföres å Fjerde hufvudtiteln ett ordinarie anslag af 25,640 kronor, att användas i öfverensstämmelse med det Chefens för Generalstaben förberädda underdåniga memorial bilagda förslag till stat; och

att för bestridande af den inqvarteringsersättning, som skolans Chef och samtliga elever böra enligt nämnda stat åtnjuta, anslaget till inqvarteringskostnader i Stockholm höjes med 7,500 kronor.

Kongl. Maj:t förblifver Riksdagen med all Kongl. nåd och ynnest städse välbevågen.

OSCAR.

O. Weidenhielm.

Underdånigt förslag

till

upprättande af en

Krigshögskola i Stockholm,

afgifvet

af

Chefen för Generalstaben den 16. November 1876,

jemte

Underdånigt utlåtande deröfver,

afgifvet

af

Kongl. Krigsundervisnings-kommissionen den 19. December 1876.

STOCKHOLM, 1877.
P. A. NORSTEDT & SÖNER
KONGL. BOKTRYCKARE

Underdånigt förslag

till

upprättande af en

Krigshögskola i Stockholm,

afgifvet

af

Chefen för Generalstaben den 16. November 1876.

UNDERDÅNIGSTE MEMORIAL.

Eders Kongl. Maj:ts Nådiga instruktion för chefen för generalstaben af den 9. Mars 1874 tillerkänner mig uti mom. 26 rättigheten att, då omständigheterna synas dertill föranleda, hos Eders Kongl. Maj:t göra underdånig hemställan om och afgifva

Bet. ang. den högre militärbildningen.

förslag till förändringars vidtagande inom grenar af försvarsverket. Den fråga, för hvilken jag nu, med stöd häraf, vågar underdånigst påkalla Eders Kongl. Maj:ts Nådiga uppmärksamhet, är den om den högre militärbildningen.

För närvarande är krigshögskolan å Marieberg det lärverk, vid hvilket all högre militärbildning meddelas. Icke blott artilleriets och fortifikationens samt generalstabens officerare — de förre för att vinna befordran inom eget vapen, de senare för att vinna inträde uti staben — utan öfver hufvud alle arméns officerare, som önska förvärfva sig högre militära insigter, hafva att derstädes genomgå en undervisningskurs. För att motsvara detta ändamål är högskolans undervisning delad på tvänne hufvudlinier: artilleri- och ingenjör-linien, hvilken å sin sida sönderfaller uti tvänne underafdelningar, alt efter de båda olika vapenslagens kraf, hvarjemte artilleriliniens dess utom är delad uti tvänne olika kurser, samt generalstabs-linien, afsedd så väl för generalstabsaspiranter som för officerare i allmänhet. Att den uppgift, som sålunda är förtrodd åt nämnda lärverk, är mera vidtomfattande, än som låter väl förena sig med försvarsväsendets verkliga fördel, derom vittna uttalanden och förslag, redan till förne framställda. Så yttrar sig då varande chefen för landtförsvarsdepartementet, uti sitt underdåniga anförande till statsrådsprotokollet den 31. December 1868, rörande denna fråga på följande sätt: "Om ock undervisningens fördelning på tvänne särskilda linier vid krigshögskolan i någon mån kan komma att medföra olägenhet vid läroämnenas behöriga fördelning, och om äfven allra lämpligast vore, att i likhet med hvad som eger rum inom vissa andra länder, der särskilda undervisningsverk finnas inrättade för olika grenar af den högre krigsvetenskapen, krigshögskolan kunde blifva ett ensamt högre artilleri- (och ingenjör-?) lärverk, och ett eget undervisningsverk för generalstabsbildningen inrättades, har jag dock, enär härtill skulle fordras ett betydligt kostnadsanslag, med fäst afseende på landets tillgångar ansett en sådan anordning icke böra ifrågasättas". Komiterade för granskning af det inom generalstaben utarbetade förslag till grunder för ny härordning, hvilka obetingadt förordade lärverkets delning, inleda sitt förslag härom med följande ord: "De svårigheter, som möta vid föreningen i samma lärverk af tvänne så väsentligen skilda undervisningsgrenar, tilltaga tvifvels utan i samma mån, som artilleriets och fortifikationens officerspersonal kommer att ökas, och det kunde befaras, att den linie, som hade det öfvervägande antalet elever samt derjemte vore obligatorisk, äfven skulle blifva den för lärverkets riktning företrädesvis bestämmande. Ju mer vapnen förbättras och kunskapsfordringarna ökas, desto nödvändigare blifva rena specialstudier, och deras omfång växer småningom derhän, att hvarje högre militärlärverk alt mer förvandlas till en specialskola. I alla land har man sålunda funnit sig nödsakad att upprätta särskilda skolor för skilda delar af militärvetenskapen, och detta torde äfven blifva oundgängligt i vårt".

Eders Kongl. Maj:t har slutligen, genom att godkänna de grunder till försvarsväsendets ordnande, hvilka innehållas uti nämnde komiterades betänkande, förklarar krigshögskolans delning vara en nödvändighet, så vida försvarsväsendet i sin helhet uti en framtid skulle varda ordnad efter dessa grunder.

Då emellertid de skäl, som tala för en dylik delning uti en framtid, redan nu torde ega fullt gällande kraft, och de kostnader, delningen skulle orsaka, måste anses obetydliga i jämförelse med de fördelar, som derigenom kunna vinnas, vågar jag underdånigst föreslå, att, oberoende af härordningsfrågans lösning i öfrigt, den högre militärbildningens ordnande till öfverensstämmelse med ofvan nämnda, af Eders Kongl. Maj:t godkända, grunder redan nu företages på det sätt, att den s. k. generalstabslinien vid den nu varande krigshögskolan å Marieberg utbrytes från detta lärverk och bildar en sjelfständig, uti hufvudstaden förlagd läranstalt, afsedd så väl för officerare i allmänhet, som önska förvärfva sig högre militära insigter, som ock särskildt för dem, hvilka önska vinna inträde uti generalstabben. Denna läranstalt torde böra få namnet: Krigshögskolan, medan det för artilleri- och ingenjör-officerare afsedda lärverket å Marieberg, som för öfrigt bibehölles oändradt, finge namnet: Högre artilleri- och ingenjör-skolan.

Ehuru komiterade för granskning af inom generalstabben utarbetadt förslag till grunder för ny härordning, med de här ofvan anförda orden, i allmänna drag åt minstone antydt de flesta af de skäl, som påkalla den ifrågasatta utbrytningen af generalstabslinien från lärverket å Marieberg, går jag nu underdånigst att närmare granska de samma, då af en dylik granskning icke allenast torde framgå, huru önskvärdt det är, att lärverkets delning icke uppskjutes till en må hända aflägsen framtid, utan äfven visas, hvilket ändamål den nya läranstalten har att fylla, och i hvilket förhållande han kommer att stå till den högre artilleri- och ingenjör-skolan.

Den omständighet, hvilken blifvit antydningssvis framhållen uti de föregående båda anförandena, att den nu varande krigshögskolans båda hufvudlinier hafva få ämnen, om ens ett enda, som äro till omfånget i allo lika å båda linierna, orsakar svårigheter vid läsordningens upprättande och nödvändiggör en sådan tidsindelning, att eleverne på de olika linierna stundom äro mindre upptagne af föreläsningar och hemarbete, än som må hända ur andra synpunkter vore önskvärdt. Denna ojemnhet uti undervisningens gång är dock icke den väsentligaste olägenheten. Betänkligare är, att det undervisningssätt, som måste nyttjas å krigshögskolans ena hufvudlinie, icke lämpar sig för den andra, men, så länge båda linierna äro förenade vid samma läranstalt, kan härutinnan ingen ändring ske, så vida högskolan verkligen skall fortfarande vara *en* läranstalt och icke två, som med hvar andra visserligen ega det gemensamt, att de äro inrymda under samma tak, men i öfrigt hafva olike lärare, skilda föreläsningssalar o. s. v. Med ett icke fullt lämpligt undervisningssätt kan emellertid ingen fullgod undervisning meddelas, och den af högskolans linier, hvilken i afseende på undervisningsmetoden får stå till baka för den andra, fyller icke sitt ändamål, så som hon borde. Krigshögskolan var ursprungligen ett för artilleri- (och fortifikations-) officerare allena afsedt lärverk; generalstabsaspiranter hafva sedermera der fått inträda, och det är därför generalstabslinien, som måst åtnöja sig med att taga den undervisningsmetod för god, hvilken visserligen är det för artilleri- och ingenjör-linien, men ingalunda för henne sjelf. Sanningen af detta påstående inses bäst, om man efter-

tänker, hvilka fordringarna äro på den högre militärundervisning, som artilleri- och ingenjör-linien å ena sidan och generalstabslinien å den andra hafva att meddela.

Den å först nämnda linie meddelade undervisningen skall göra liniens elever fullt användbare såsom officerare, hvar och en vid hans vapen, och krigshögskolans genomgående berättigar därför äfven till befordran inom vapnet. Dylig fordran ställes ej på generalstabslinien, äfven om hon betraktas såsom allena en förberedelse för inträde uti generalstaben. Redan med nu varande föreskrifter kräfvos för inträde uti staben, förutom krigshögskolans genomgående på generalstabslinien, en profjtjenstgöringstid såsom aspirant med en varaktighet af icke mindre än två och ett halft år, och det har icke ens varit ifrågasatt, att krigshögskolans genomgående skulle berättiga officer till anställning såsom aspirant, långt mindre till inträde uti generalstaben. Betraktar man åter krigshögskolans generalstabslinie, såsom hon i första hand torde böra betraktas, såsom en lärkurs, hvilken officerare af infanteriet och kavaleriet, som i allmänhet vilja öka sina militära insigter, hafva att genomgå, varder skiljaktigheten mellan henne och artilleri- och ingenjör-linien än större. Desse officerare böra redan vid ankomsten till högskolan vara fullt användbare, hvar och en inom sitt vapen; den af dem aflagda officersexamen har gjort dem lika berättigade i afseende på befordran inom deras vapen med de artilleriets och fortifikationens officerare, hvilka genomgått högskolan, inom deras, och de kunna, äfven om de icke besöka högskolan, vinna befordran ända upp till härens högsta poster. Den å generalstabslinien meddelade undervisningen måste således, ej mindre för generalstabsaspiranten, än för officeren i allmänhet afse något helt annat, än hvad undervisningen å artilleri- och ingenjör-linien afser för de båda specialvapnens officerare. Hufvudsyftet med undervisningen på generalstabslinien är icke, att skänka de officerare, som följa den samma, ett visst, noga begränsadt kunskapsmått, för att göra dem användbare i någon viss riktning, utan i stället att gifva dem en grundlig inblick uti härväsendets olika förhållanden, en på krigshistoriens studium stödd kunskap om kriget och en klar uppfattning af krigskonsten och krigsmedlen m. m. eller, med få ord, såsom ofvan är sagdt, att i allmänhet öka deras militära insigter. Särskildt för generalstabsaspiranterne afser undervisningen derjemte, att skänka dem vana vid arbete och förmåga att planenligt ordna det samma, — af hvad slag det vara må — egenskaper som äro oundgängliga för deras användbarhet vid en generalstab.

Denna skiljaktighet uti syften de båda högskolans hufvudlinier emellan medför en väsentlig skiljaktighet, både till omfång och innehåll, uti undervisningsämnena å i fråga varande linier, en skiljaktighet som jag vill i allmänna drag skildra, förbehållande mig att längre fram återkomma till en utförligare redogörelse för den undervisningsmetod, som på grund häraf bör nyttjas vid den nya högskolan.

Å artilleri- och ingenjör-linien måste en bestämd, noga begränsad kurs uti en mängd icke-militära ämnen föredragas. En fullt användbar artilleriofficer måste t. ex. ega ett visst, icke ringa mått af matematiska kunskaper, för att kunna använda de ballistiska formler, som ifrågakomma vid beräkning af kulbanor m. m.; uti kemi och

fysik samt mekanik, för att kunna tjenstgöra såsom kontrollofficer vid krutbruk och kanongjutier; uti beskrifvande geometri, för att kunna uppgöra konstruktionsritningar till artilleripjeser, projektiler m. m. eller för att med stöd af dylika ritningar verkställa besigtning å artillerimateriel af allehanda slag, ja, snart sagdt, samma mått af kunskaper uti alla nu uppräknade ämnen endast och allenast för att kunna rätt sköta, vårda och vid behof i hast och på bästa sätt laga de invecklade och ömtåliga vapen, som äro honom förtrodda uti fält. Skärskådas på samma sätt artilleriliniens öfriga ämnen, så de icke-militära som de rent militära — med undantag, hvad de senare vidkommer, för de båda ämnen som sammanfattas under benämningarna: krigshistoria och krigskonst — skall man finna, att nästan med matematisk noggrannhet kan sägas, att så och så mycket är det minimum af kunskap uti hvarje ämne, hvilket en artilleriofficer skall ega, för att vara fullt användbar inom sitt vapen.

Liknande är förhållandet med ingenjörofficeren. Hans uppgift, att uppgöra förslag till, utföra och leda fästnings- och kasern-byggnader m. m., konstruera, vårda och underhålla krigsbryggemateriel, sköta mineringsarbeten o. s. v., kräfver likaledes ett strängt begränsadt mått af kunskaper uti åtskilliga icke-militära och militära ämnen.

Den omständigheten, att det mått af kunskaper, som fordras af artilleri- och ingenjör-officerarne, sålunda är noga begränsadt till omfånget, måste trycka sin prägel på hela undervisningen. Ett öfverskott af kunskaper uti ett ämne kan icke ersätta den möjliga bristen uti ett annat, utan denna senare varder alltid en brist, som gör officeren i fråga uti ett visst afseende ej fullt användbar. Undervisningen måste därför vara så ordnad, att säkerhet finnes för att det nödiga minimum af kunskaper uti hvart och ett af högskolans ämnen också förvärfvas under vistelsen vid högskolan, och den pröfning, de examina, som officeren undergår innan han lemna lärverket, måste vara så afpassade, att de i första hand lemna ett tillförlitligt omdöme, huru vida officeren verkligen är i besittning af det fordrade kunskapsmättet eller ej.

Generalstabsliniens undervisning kan, för att fylla sin i det föregående antydda hufvuduppgift, icke få samma noggranna begränsning. Denna linies elever skola förvärfva ökade kunskaper utöfver officersexamens-mättet, och hufvudmedlet dertill är krigshistoriens studium, eller det ena af de båda ofvan nämnda, äfven å artilleri- och ingenjör-linien ingående ämnen, som just sades vara de, hvilkas omfång å denna linie icke kunde lika fullständigt och noga begränsas, som de öfrigas. Krigshistoriens studium får dock icke drivas på det sätt, att en viss mängd af betydelselösa fakta, hemtade från hvart och ett af krigshistoriens hufvudskiften, inproppas uti elevernes minne, ej heller förhören uti detta ämne så ordnas, att läraren genom dem har att öfvertyga sig om, huru vida eleven verkligen minnes alla enskildheterna af dessa fakta eller ej. Tvärt om. Krigshistoriens studium skall nära och vidga elevernes militära omdöme, ej endast rikta deras minne. Detta studium skall, så långt det förmår, skänka eleverne krigserfarenhet, d. v. s. bibringa dem förmågan, att, försatte uti hvilket militärt läge det vara må, kunna med ogrumlad blick skärskåda omständigheternas betydelse och, då sålunda en fast utgångspunkt är vunnen, handla militäriskt riktigt

och i öfverensstämmelse med krigskonstens lagar, dem detta studium, rätt leddt, på säkraste sätt gör till deras egendom. Det samma är förhållandet med öfriga militära ämnen. Vapenläran t. ex. skall eleven å generalstabslinien känna i grund, men ej för att sjelf konstruera vapen med tillbehör, eller sjelf använda dem, utan för att veta, hvad man i fält kan påräkna af de nu brukliga vapnen. Äfven här vid lag skall krigshistorien tagas till råds. Han skall af henne lära, huru de till förne nyttjade vapnen inverkat på forna tiders stridssätt, för att derigenom få en riktig uppfattning, dels af de nutida förhållandena, dels af hvad framtida vapen-förbättringar möjligen kunna komma att öfva för inflytelse på sättet och villkoren för stridernas utkämpande. Med befästningskonsten — den permanenta så väl som fältförskansningskonsten — skall han göras väl förtrogen, men ej för att sjelf kunna utföra eller leda dit hörande byggnadsarbeten, utan för att känna, hvad tillökning uti vigt och försvarskraft, som en strategisk punkt eller en fältställning med tillhjälp af den ena eller andra grenen af denna konst, sådan hon för närvarande utvecklat sig, kan vinna, och de vilkor, under hvilka en dylik tillökning i försvarskraft låter påräkna sig. Jemväl hvad detta ämne vidkommer, spelar krigshistorien en liknande roll som den, hvilken påpekades nyss ofvan, på tal om vapenläran.

Uti krigskonst och generalstabstjenst uppställas naturligtvis vissa af krigshistorien eller erfarenheten gifna regler för truppernes förande och för sjelfva befälsföringen, men tillämpningen af de samma växlar ständigt efter för handen varande omständigheter och befälhafvarens kynne, ty fullkomligt lika omständigheter förekomma aldrig i fält, och den ene befälhafvaren kan aldrig ostraffadt efterapa hvad den andre en gång gjort. Krigskonst kan icke inpluggas uti hufvudet; hon skall begripas.

Uti icke-militära ämnen behöfver eleven på generalstabslinien, noga räknadt, knappast något tillskott uti kunskaper utöfver hvad den före hans officersbefordran aflagda maturitetsexamen visat honom ega. Man skulle så t. ex. knappast träda sanningen för nära, om man sade, att för de beräkningar, som han vare sig i krig eller fred har att verkställa, en matematisk kunskap, som inskränkte sig till quatuor species och regula de tri, vore i det närmaste till fyllest. Men han behöfver säkerhet och lätthet att räkna, och så väl härför som ur andra synpunkter, till hvilka jag i det följande skall återkomma, håller jag dock före, att en grundlig och tämligen omfattande matematisk undervisning är icke blott önskvärd, utan oundgänglig. Kunskap uti kemi, fysik, mekanik och öfriga ämnen af detta slag, som ingå å artilleri- och ingenjör-linien, är visserligen för eleven å generalstabslinien god, såsom allt vidgadt vetande, men ingalunda oundgänglig för den militära uppgift, han efter afgang från högskolan har att fylla.

Då undervisningen å generalstabslinien till syfte och omfång så väsentligen skiljer sig från undervisningen å artilleri- och ingenjör-linien, kunna icke heller de examina, som afse att undersöka, huru eleven på den förra linien tillgodogjort sig undervisningen, med fördel ordnas på samma sätt, som den senare liniens examina, vid hvilka, såsom i det föregående sades, läraren har att i främsta rummet efterhöra,

om eleven uti de olika ämnena förvärfvat sig det föreskrifna, strängt begränsade kunskapsmättet eller ej.

En annan följd häraf är, att längden af lärkursen icke för generalstabslinien eger lika stor betydelse, som för artilleri- och ingenjör-linien. Lärkursen för den senare måste vara så afpassad, att det uti samtliga ämnen föreskrifna kunskapsmättet derunder hinner förvärfvas af elever, utrustade med en fattningsgåfva och en flit, som icke stå afgjort under medelmåttan, och den tid, som erfarenheten visat vara härtill erforderlig, får icke inskränkas. Ur den skildring, som nyss är gjord, af generalstabsliniens hufvudsyfte framgår åter, att lärkursens längd der i viss mån kan sägas vara likgiltig, då hela undervisningen endast afser att lägga en grund, på hvilken eleverne sedermera, under sin tjenstetid, med eget arbete och egna studier skola kunna bygga vidare, och derjemte må hända att, alt efter den längre eller kortare varaktighet honom af andra skäl tillmätes, under längre eller kortare tid understödja eleverne uti detta deras sjelfarbete. En inskränkning af lärkursens längd för generalstabslinien medför således, inom vissa gränser, icke någon egentlig olägenhet, utan torde en två-årig kurs, förutsatt att han väl och helgjutet ordnas samt i andra afseenden — såsom framdeles skall visas — medför vigtiga fördelar, bättre kunna motsvara sitt ändamål, än en tre-årig, under hvilken eleverne väl skulle få en något mera omfattande undervisning, men der den samma måste köpas med uppoffring af den två-årigas alla öfriga fördelar.

Till dessa allmänna skäl för en utbrytning af generalstabslinien från lärverket å Marieberg kommer vidare, att någon tillväxt i elevantalet af officerare från infanteriet och kavaleriet icke utan en dylik utbrytning kan komma i fråga. Föreläsningssalarne å Marieberg äro otillräckliga, så att redan nu elevantalet är alldeles för stort, för att få plats att under lärarnes föredrag göra nödiga anteckningar. Jag lägger synnerlig vikt vid skriftliga arbetens utförande af eleverne och dessa arbetens granskning af läraren. Något sådant kan ej i vidsträcktare mån få tillämpning, om elevantalet är för stort.

Till slut kan ej en betydlig utvidgning af läranstalten å Marieberg ifrågasättas, då redan för närvarande en del af eleverne måste bo uti sjelfva hufvudstaden och dagligen gå till och från lärverket. För ett högre artilleri- och ingenjör-lärverk äro deremot lärsalar och bostadslägenheter vid Marieberg tillräckliga.

Hvad jag nu haft Nåden anföra om skiljaktigheterna uti uppgift, undervisning, examensväsende m. m. mellan den nu varande krigshögskolans båda hufvudlinier och om det otillräckliga utrymmet vid den samma, torde vara tillräckligt för att rättfärdiga mitt i det föregående gjorda förslag, att generalstabsliniens utbrytning från lärverket å Marieberg ofördröjligen bör ega rum. Ytterligare skäl härtill skola framhållas vid den redogörelse för den nya krigshögskolans organisation, jag i underdånighet går att afgifva.

Dess förinnan torde dock några ord böra nämnas om förhållandet mellan de båda lärverken, efter afskiljandet, med hänsyn till den vigtiga frågan om generalstabens

rekrytering. För närvarande eger, såsom känt, ett slags öfvergång från artilleri- och ingenjör-linien till generalstabs-linien rum vid lärverket å Marieberg för alle de officerare af nämnda båda specialvapen, hvilka önska göra sig kompetente till anställning såsom aspiranter vid generalstaben. Möjlighet till inträde uti generalstaben för så väl officerare af artilleriet som af fortifikationen måste äfven alt framgent förefinnas, ty generalstaben har, icke mindre under fredliga förhållanden än i fält, behof af, att någre af dess officerare ega de specialkunskaper, som med säkerhet äro att vänta af nämnda vapens officerare. Det ligger dess utom i denna, för härens tjänstbarhet så vigtiga korps' intresse, att tillträde till den samme står öppet för duglige officerare af alla vapenslag, ej mindre än i dessa senares, att en växelverkan mellan dem och generalstaben tid efter annan eger rum. Att emellertid äfven för framtiden, så vida detta underdåniga förslag till den nya krigshögskolans ordnande, vinner Eders Kongl. Maj:ts och Riksdagens bifall, fordra af artilleriets och fortifikationens officerare, att de först skola genomgå den högre artilleri- och ingenjör-skolan, hvilken med inräkning af den s. k. förberedande undervisningen har en varaktighet af tre eller fyra år, och derefter hela eller en del af lärkursen å krigshögskolan, synnerligen då denna senare än mindre, än den nu varande generalstabslinien, kommer att bära prägel af en förberedelseskola för inträde uti generalstaben, kan icke gerna ifrågasättas. Inom härar med krigserfarenhet samt lång och sorgfällig utbildning för så väl befäl som trupp ställes icke ens den fordran på hvarje uti generalstaben upptagen officer, att han ovilkorligen skall hafva genomgått en högre militärskola, utan undantagsvis vinner äfven officer, som icke genomgått dylik skola men varit i tillfälle att på annat sätt visa sin lämplighet för generalstabstjensten, inträde uti staben. Med våra nu varande härordningsförhållanden kan ett dylikt, i grundsats utan tvifvel riktigt, förfaringssätt icke utan våda tillämpas. Hos oss, mer än annanstädes, är det af yttersta vikt, att generalstaben bevarar en prägel af vetenskaplighet, icke blott i sin helhet utan äfven hvad hvarje enskild medlem af den samme vidkommer. Men ur denna synpunkt sedt möter intet hinder, att för artilleri- och ingenjör-officerare göra högre artilleri- och ingenjör-skolans genomgående till vilkor för inträde uti generalstaben, efter samma grunder som krigshögskolans för infanteriets och kavaleriets officerare. Generalstaben kommer icke i någon mån att varda lidande derpå, att han i främsta rummet eller oftast har att välja sine aspiranter bland krigshögskolans elever, men derjemte äfven bland officerare, som med utmärkelse genomgått högre artilleri- och ingenjör-skolan. Att undervisningen vid denna senare, mindre än vid krigshögskolan, haft en framtida stabs-anställning till syfte, torde vara af ringa betydelse. Infanteri- och kavalerivapnen inom vår här räkna sammanlagdt 5 till 6 gånger så många officerare, som artilleriet och fortifikationen, och allra minst uti detta förhållande torde af helt naturliga skäl krigshögskole-elever å ena och högre artilleri- och ingenjör-skolans elever å den andra sidan komma att ingå bland generalstabens personal. Aspirant-tjänstgöringen vid generalstaben är vidare just till för att utjemna och fylla de luckor, hvilka den förut af aspiranten genomgångna högre läranstalten möjliggen eger, be-

traktad såsom en förberedelseskola för inträde uti staben. Har artilleri- eller ingenjör-officeren under den minst tre-åriga vistelsen vid högre artilleri- och ingenjör-skolan så ensidigt riktat sin uppmärksamhet på eget vapens förhållanden, att aspiranttjenstgöringen icke mäktar fylla nyss omnämnda luckor, vinner han, i likhet med de officerare af infanteriet och kavaleriet, hvilka visserligen genomgått krigshögskolan men under aspiranttjenstgöringen visa sig icke kunna förvärfva den särskilda generalstabsdugligheten, aldrig inträde uti generalstabens.

Den fråga rörande den föreslagna krigshögskolan, hvilken först torde bära afhandlas, är den om

Elev-antalet. Vid den nu varande krigshögskolan å Marieberg har, under de kurser uti hvilka undervisningen verkligen och ej, såsom till förne, blott till namnet varit delad på särskilda linier: för generalstabsaspiranter å ena sidan och för artilleri- och fortifikations-officerare å den andra, elev-antalet å generalstabslinien — med inräkning af de officerare ur de båda sist nämnda vapnen, hvilka redan från början af en lärkurs deltagit uti undervisningen jemväl på generalstabslinien eller ock, efter aflagd examen för vinnande af befordran vid eget vapen, öfvergått på nämnda linie — varit följande:

Lärkursen	1867—1869	—	11	elever,
»	1869—1872	—	6	»
»	1872—1875	—	15	»
»	1874—1877	—	9	»
»	1876—1879	—	14	»

till samman 55 elever,

d. v. s. i medeltal för hvarje kurs 11 elever, eller, med beräkning af att alla de ofvan nämnda kurserna varit två-åriga, endast 9—10 elever i medeltal uti hvarje kurs eller 4 till 5 elever för hvarje år.

Detta antal är synnerligen ringa. Om det äfven kan anses något så när tillräckligt för att nödortfigt rekrytera generalstabens, så måste dock medgifvas, att det ingalunda svarar emot de fordringar, man med fog torde kunna ställa på det ganska ansevärdiga antal unge män, som årligen inträda uti vår här. Redan landförsvarskomitén af 1865 beräknade svenska arméns då varande årliga officersbehof till 72 officerare. Sedan den tiden hafva åtskilliga korpser vunnit en icke ringa tillväxt i sitt officersantal. Så har förhållandet varit med samtliga artilleriregementen och med fortifikationen, hvarjemte äfven generalstabens ombildning ytterligare ökat antalet officerare. Tillökningen sedan ofvan nämnda tidpunkt uppgår sammanlagdt till något mer än 100 nya officersbeställningar eller till mellan $\frac{1}{16}$ och $\frac{1}{17}$ af 1865 års officers-

antal. Det nu varande årliga officersbehovet är således 77 till 78 officerare, och, som hvarken antalet vakanser eller antalet öfvertalige officerare på de sista åren märkbart ökats, kunna dessa siffror äfven sägas visa det antal officerare, som årligen verkligen inträder uti armén.

Mellan en femtedel och en sjattedel af desse 77 till 78 officerare tillhör visserligen artilleriet och fortifikationen och underkastar sig, för befordran vid dessa vapen, genomgåendet af den högre läranstalten. Återstår dock alltid ett antal af minst 60 årligen vid armén inträdande officerare, af hvilka, såsom ofvan visades, för närvarande allenast 4 till 5 å krigshögskolans generalstabslinie söka vinna den högre militära bildning, der kan inhemtas, vare sig endast för att förkofra sig uti sitt yrke eller ock särskildt för att derjemte göra sig kompetente till inträde vid generalstaben, medan alle de öfrige åtnöja sig med den militärvetenskapliga bildning, de å krigsskolan förvärfvat, innan de utnämndes till officerare.

Detta förhållande tarfvar ovilkorligen att afhjelpas, och ett af de främsta syftena med den nu varande generalstabsliniens vid krigshögskolan utbrytning från den samma och hennes ombildande till ett sjelfständigt, uti Stockholm förlagdt lärverk, är just att möjliggöra ett dylikt vidsträcktare deltagande från de unge officerarnes sida uti den högre militärvetenskapliga undervisningen. De ändringar jag ärnar föreslå uti de nu gällande fordringarna för inträde vid krigshögskolan, den i viss mån ändrade undervisningsmetod der, såsom äfven är framhållet, skulle tillämpas och det helt och hållet omskapade examensväsendet hafva alla liknande syfte.

Då emellertid inträdet vid en krigshögskola ytterst hvilat på de unge officerarnes egen önskan, är det en omöjlighet, att med full säkerhet afgöra, i hvad mån de antydda förändringarna skola kunna inverka på tilloppet af elever till den föreslagna krigshögskolan. Med vår nu varande bristfälliga arméorganisation är det ty värr helt naturligt, att mången ung officer, synnerligen utur vår armés hufvuddel, den indelta armén — hvilken med sina kortvariga öfningar och sin för den unge officeren obetydliga »tjänst på roten» ej kan lemna full sysselsättning åt en verksam man — känner mindre behof af högre undervisning uti ett yrke, som tjenstgöringsförhållandena nödgat honom att anse, om icke såsom allena ett bihang till ett annat yrke, åt hvilket han egnar sin hufvudverksamhet, så åt minstone såsom ett, det der icke kan taga hela hans verksamhet i anspråk och på hvilket han därför icke heller anser sig kunna offra längre tid, än hvad som ovilkorligen fordras, på det icke den bisysselsättning, hvilken han valt vid sidan af militärtjensten, måtte lida intrång. Jag tviflar dock ej derpå, att ej redan under nu varande förhållanden den af mig föreslagna krigshögskolan skall blifva talrikt besökt, ty behovet af ökad militärbildning erkännes allt mer och mer inom armén. I mån som härordningsfrågan närmar sig en tillfredsställande lösning, måste emellertid, om icke alle officerares, så åt minstone ett vida större antals, tjensteförhållanden ställa sig helt annorlunda än nu. Då skall äfven tvifvels utan behovet af en högre militärvetenskaplig undervisning varda än mera kän-

bart, och tilloppet af elever, som önska genomgå *fullständig* kurs vid högskolan, i betydlig mån ökas.

Det är dock icke uteslutande för dylike elever krigshögskolan bör vara afsedd, om äfven vid hennes ordnande hänsyn i främsta rummet bör tagas till dem. Inom de gränser, som med nödvändighet utstakas af den omständigheten, att hon har att såsom elever upptaga endast i tjänst varande officerare, skall hon derjemte vara ett slags fritt högre lärverk, vid hvilket hvarje officer, som dertill anmäler sig, kan få åtnjuta undervisning uti det eller de ämnen han åstundar.

Så är förhållandet i viss mån redan nu. Föreläsningarna vid lärverket å Marieberg äro offentliga, så att hvilken officer som önskar det kan få åhöra de samma. Men lärverkets läge, $\frac{1}{4}$ mil utanför hufvudstaden, gör, att knappast någon vill eller kan begagna sig af det honom sålunda erbjudna tillfället. Det är för att afhjelpa denna olägenhet, bland många andra, som jag föreslagit att den nya krigshögskolan skall förläggas till sjelfva hufvudstaden.

Redan med nu varande förhållanden, ej mindre än vid framtida ordnad arméväsande, tror jag nämligen, att många af de officerare, som en eller annan anledning kallat till hufvudstaden, men hvilka icke finna sig kunna under tvänne hela år uteslutande egna sin tid åt genomgåendet af en fullständig kurs vid krigshögskolan, skulle vilja, genom åhörande af föreläsningarna uti något eller några af högskolans ämnen, söka underhålla och vidga de militära kunskaper dem de vunnit vid krigsskolan. Jag nämner i detta afseende, med förbigående af arméns officerare, hvilka sannolikt komme att lemna en icke ringa kontingent, särskildt flottans officerare, hvilka visserligen äfven för närvarande ega tillträde till lärverket å Marieberg, men endast till inskränkt antal kunna begagna sig af det samma, då de af ofvan angifna skäl snart sagdt endast hafva valet mellan fullständig kurs eller att icke alls besöka lärverket. För flottans officerare, hvilka på grund af vårt lands och våra kusters egendomliga skaplyne äro kallade att under krig i vidsträcktaste mått samverka med landhärens befäl, måste åhörandet af föreläsningarna, t. ex. uti taktik, strategi och befästningskonst, vara af största intresse och största nytta.

För att skaffa äfven omnämnde officerare af armén och flottan något tillfälle till högre militärvetenskaplig undervisning är det, som jag anser lämpligt, att det nu varande stadgandet om offentliga föreläsningar bibehålles, så tolkad, att krigshögskolan skall kunna upptaga jemväl elever, hvilka efter eget val uti endast ett eller några ämnen följa föreläsningarna. Rättigheten för desse »extra elever» — såsom jag skulle vilja kalla dem — att åhöra föreläsningarna uti ett eller flere ämnen efter eget val skulle dock icke innebära äfven rättighet att deltaga, efter samma grunder som de öfrige, uti de praktiska uppgifters lösning, om hvilka framdeles skall talas och genom hvilka föreläsaren söker förvissa sig, huru hans åhörare tillgodogöra sig undervisningen. En dylik inskränkning är behöflig, hufvudsakligast därför att granskningen af de skriftliga uppgifterna med åtföljande kritik är för lärarne ett mödosamt och tidsödande arbete, hvarför jag, som anser dylika uppgifter, systematiskt ordnade, vara en särdeles vigtig del af under-

visningen uti flere af de ämnen, som äro afsedda att på högskolan föreläsas, och äfven därför böra ofta återkomma, jemväl måste taga i betraktande, att granskningen af extra elevernes svar å utdelade uppgifter kunde komma att taga lärarnes tid och krafter alt för mycket i anspråk, synnerligen om antalet sådane elever blefve stort, hvar förutom svårigheter mången gång torde möta, att bevilja äldre officerare, t. ex. af kaptenegrad, tillstånd att såsom extra elever följa föreläsningar, som vid krigshögskolan må hända hållas af officerare, yngre i graden än de. Slutligen kommer härtill, att elever, hvilka, såsom de i fråga varande, icke varit underkastade något prof för vinnande af inträde vid högskolan, icke heller kunna antagas samt och synnerligen ega samma mått af förkunskaper. Rättigheten att öfvervara lärarens kritik af de ordinarie elevernes svar å de skriftliga uppgifterna torde deremot icke böra förmenas dem, då denna kritik utgör en väsentlig del af undervisningen. — Dessa enskildheter af undervisningens ordnande äro redan nu anförda, på det jag icke i det efterföljande må behöfva upprepade gånger återgå att tala om de extra eleverne.

Ordnas de extra elevernes undervisning på nu antydda sätt, varder det endast utrymmet uti föreläsningssalarne som behöfver tagas i betraktande vid bestämmandet af det antal dylike elever, som bör kunna mottagas uti hvarje lärkurs.

Hvad åter de ordinarie elevernes — deras, hvilka anmäla sig till fullständigt genomgående af krigshögskolan och efter undergångna inträdesprof dertill kommanderas — hvad desses antal vidkommer, så håller jag före, att krigshögskolan bör beräknas kunna upptaga 30 dylike elever uti hvarje kurs. Det kan visserligen synas högt tilltaget, att då hitintills, i medeltal för de fem sista kurserna, endast 9—10 elever följt generalstabslinien vid den nu varande krigshögskolan, efter de i det föregående framställda allmänna betraktelserna på nära nog ett blott och bart antagande tredubbla detta antal för den föreslagna krigshögskolan. Härtill kan till en början svaras, att vid bestämmandet af det antal (ordinarie) elever, hvilket denna högskola skall kunna upptaga, man måste utgå från ett maximum, hvilket efter all sannolikhet icke någonsin kan komma att öferskridas, enär ett tillbakavisande, på grund af bristande utrymme, af en ansökan om inträde vid den samma från en officer, som med godkännande undergått stadgade inträdesfordringar — skedde detta tillbakavisande blott en enda gång — skulle menligt inverka på tillströmmandet för framtiden af elever till högskolan. Komiterade för granskning af det inom generalstaben utarbetade förslag till ny härordning hafva ansett sig böra beräkna antalet elever vid krigshögskolan, så vidt sist nämnda förslag med sitt i väsentlig mån ökade officersantal skulle varda genomfördt, och under förutsättning af tre-årig kurs, till 60. För kurser af blott två års längd motsvarar denna siffra 40 elever i hvarje kurs, så vida ingen hänsyn tages dertill, att längden af en lärkurs af helt naturliga skäl bidrager att nedsätta antalet elever, som kan antagas önska deltaga uti den samma. Den sist anförda siffran 40 står emellertid i nära nog lika förhållande till det nämnda härordningsförslagets hela officersantal, som den beräknade maximisiffran vid den föreslagna krigshögskolan, 30 elever, står till vår härs nu varande officersantal.

Förutom den uti det föregående vidrörda förklaringsgrunden till den s. k. generalstabsliniens vid krigshögskolan å Marieberg ringa elevantal, hafva många andra skäl verkat att hålla detta antal vid en så låg siffra. Det är så t. ex. endast sedan tre år, som svenska armén eger en *ordnad* generalstab, och om en krigshögskola också icke får anses uteslutande såsom en förberedelseskola för generalstaben, så torde dock onekligen utsigten att möjligen framdeles vinna inträde uti generalstaben — en korps, der advancementet enligt plan är både hastigare och säkrare än vid arméns öfriga korpsar och der man följaktligen vid yngre år vinner en ekonomiskt oberoende ställning, för att icke nämna andra möjliga fördelar som generalstabstjensten kan anses ega framför tjensten vid trupp — vara en ganska kraftig sporre vid en ung officers beslut att besöka krigshögskolan. Inträdet uti generalstaben hade emellertid, såsom antydts, ända till för tre eller fyra år sedan intet synnerligt lockande, men allt från den tidpunkt, då den nya organisationen af mera nämnde korps vann stadfästelse, och generalstabsvägen således verkligen erbjöd fördelar, synes äfven tilloppet till krigshögskolan vara uti stigande, såsom visar sig vid en blick på den öfversigt af elevantalet uti de senare kurserna vid lärverket å Marieberg, hvilken i det föregående är lemnad; detta ehuru samtidigt både artilleriet och fortifikationen vunnit en anseelig tillväxt på officerare, bjudit synnerligt goda utsigter till hastig befordran och väl äfven därför frånöfvat generalstabslinien ej så få elever.

Äfven det sätt hvarpå undervisningen för vinnande af inträde vid lärverket å Marieberg varit och ännu är ordnad torde i någon mån hafva bidragit att minska tilloppet till nämnda lärverks generalstabslinie. Denna undervisning har hitintills varit beräknad hufvudsakligen för artillerilinen och därför haft uteslutande prägel af en matematisk förberedelsekurs, och, ehuru jag ingalunda vill underkänna hvarken matematikens vikt eller detta läramnes nödvändighet, utan tvärt om anser lämpligt att det samma räknas in bland ämnena vid den föreslagna krigshögskolan, torde dock kunna ifrågasättas, om icke för stor vikt tillmätts det samma, då inträdet å generalstabslinien gjorts beroende af utgången af den, på i fråga varande nästan uteslutande matematiska undervisning följande s. k. pröfningsexamen. Säkert är, att denna examen beröfvat sist nämnda linie många elever, deribland äfven utan tvifvel sådana, som med stor fördel skulle deltagit uti undervisningen å den samma.

Sist må jag än en gång omnämna det bristande utrymmet på Marieberg, hvilket nödgar en del af eleverne, och företrädesvis dem på generalstabslinien, att under kursens lopp bo uti Stockholm och dagligen gå till och från lärverket, för att deltaga uti föreläsningar och repetitioner.

Af hvad nu blifvit i underdånighet anfördt torde framgå, att åt minstone grundade skäl finnas för att antaga, det tilloppet af elever till den uti Stockholm förlagda föreslagna krigshögskolan skall varda vida större, än till det nu varande lärverkets å Marieberg generalstabslinie, om ock icke det förutsatta maximiantalet, 30 ordinarie elever, genast skulle komma att uppnås. Detta antal har emellertid äfven ur en annan synpunkt blifvit uppsatt såsom ett maximum. Det torde nämligen vara

det högsta, som samtidigt kan undervisas af *en* lärare, under förutsättning att denne lärare icke blott är en föreläsare, utan en verklig undervisare, som med stöd af hvad under hans föredrag blifvit genomgånget till eleverne utlemnar skriftliga, praktiskt militära frågor och omsorgsfullt kritiserar svaren å de samma, för att dymedelst göra undervisningen lefvande och försäkra sig om att hans åhörare draga verklig praktisk nytta af hans föredrag.

Jag föreslår därför underdånigst,

att krigshögskolan beräknas för ett antal af 30 ordinarie elever, som åtnjuta fullständig undervisning uti samtliga ämnen, samt

att dess utom extra elever, i mån af utrymme uti föreläsningssalarna, må få antagas, med rättighet att åhöra föreläsningarna uti de ämnen de sjelfve önska.

Inträdesfordringar. Den nu varande hufvudfordran, eller må hända rättare sagdt, det enda villkoret för vinnande af inträde vid krigshögskolans generalstabslinie är, att vid artilleriregementenas lärverk hafva med godkännande undergått den omnämnda s. k. pröfningsexamen för inträde vid krigshögskolan. Till förne var derjemte föreskrifvet, att den officer, som antogs till elev vid nämnda högskola, skulle hafva gjort minst ett års officerstjenst. Som den förberedande undervisningen vid artilleriregementena, hvilken i allmänhet plägar föregå nyss berörda pröfningsexamen, då som nu för infanteriets och kavaleriets officerare omfattade ett år (Oktober—Maj månader), uppfyldes vanligen sist nämnda vilkor, så länge det var gällande, af sig sjelft. Enligt generalorder den 7. September 1874 är emellertid möjlighet beredd att vinna inträde vid krigshögskolan tidigare än efter ett års officerstjenst, enär pröfningsexamen alt fortfarande kan få afläggas af officer, utan att han deltagit uti den förberedande undervisningen, och aflagd pröfningsexamen utan vidare nu mera berättigar till inträde uti närmast börjande kurs vid lärverket å Marieberg.

I det föregående är antydt, att i fråga varande pröfningsexamen i sin närvarande form, hvad generalstabslinien vidkommer, måste anses hafva bidragit att minska tilloppet af elever till denna linie och sålunda motverkat, i stället för att främja, den sammas hufvudändamål. Om så är, böra ändringar uti nämnda examen vidtagas. Inträde vid den nya krigshögskolan torde ej heller böra medgifvas åt hvarje officer, oberoende af hans tjenstgöringstid såsom officer. Andra inträdesfordringar böra således stadgas. Innan förslag till dylika framställas, torde dock de skäl närmare böra angifvas, hvarpå dessa påståenden grunda sig.

Hvad först pröfningsexamen och den i sammanhang med honom stående nu brukliga förberedande undervisningen vid artilleriregementena vidkommer, så är denna undervisning, såsom nämndes i det föregående, hufvudsakligen beräknad efter artilleriliniens kraf och förskrifver sig dess utom från en tid, då officersbildningen hos oss icke vunnit den enhet, hon för närvarande eger. Officersaspiranten kunde då befordras till officer, efter att må hända redan vid 13 års ålder hafva blifvit antagen till kadett vid då varande krigsakademien och sedermera, efter 4—6 års vistelse der-

städes, från den samma utexaminerad, eller ock efter att hafva aflagt studentexamen och derefter såsom underofficer genomgått, under omkring 8 månader, någon af skolorna uti militärdistriktet. Ej blott den allmänt medborgerliga bildningen hos de nyutnämnde officerarne var på grund häraf tämligen olika, utan äfven den rent militära yrkesbildningen, om ock i hufvudsak samma fordringar så i ena som andra afseendet på papperet voro föreskrifna för de till officerare befordrade kadetterne eller underofficerarne. Den i fråga varande förberedande undervisningen vid artilleriregementenas lärverk omfattade därför icke blott de matematiska hjälpvetenskaperna utan äfven en del militära ämnen. De senare ingingo dock blott uti sjelfva pröfningsexamen och der till samma omfång som uti den redan aflagda officersexamen vid krigsakademien eller vid skolorna uti militärdistriktet, men föreläsningar uti dessa ämnen höllos icke. Deremot upptogo topografiska samt artilleri- och fortifikations-ritningar ett icke ringa antal undervisningstimmar. Ritningarna hafva sedermera efter hand blifvit inskränkta till sitt omfång, och de militära ämnena hafva blifvit nära nog alldeles borttagna, i samma mån, genom maturitetsexamens stadgande för alle officersaspiranter och militärskolornas i distriktet upphäfvande, enhet åstadkommits uti den *teoretiska* officersutbildningen. Att tala om fullkomlig enhet i utbildningen är ty värr ej möjligt, så länge vid indelta armén några månader anses tillräckliga för meddelande af fullständig soldatbildning äfven åt en blifvande officer.

Mera nämnda förberedande undervisning upptager sålunda för närvarande endast följande ämnen:

aritmetik, geometri, plan trigonometri, algebraisk analys, analytisk geometri, mekanik samt artilleri — detta senare ämne uti ofvan nämnda generalorder nogare bestämdt med orden: »kännedom om svenska fältartilleri-materielen» — och äro ämnena gemensamma för artilleriets officerare och för officerare af infanteriet och kavaleriet, liksom för fortifikationsofficerarne, hvilka senare dock njuta undervisning vid ett eget lärverk.

Då det är min afsigt att föreslå, det denna förberedande undervisning för krigshögskolans elever skall upphöra, åligger det mig att visa, huru förhållandena, så vida detta förslag vinner Nådigt bifall, komma att gestalta sig.

Samtliga ofvan uppräknade ämnen, med undantag af de båda sist nämnda, innefattas under det gemensamma namnet: matematik, och under detta namn ingå de äfven bland den föreslagna krigshögskolans ämnen och komma att föredragas från lärkursens första vecka intill hans sista och dervid hufvudsakligen inskräpas genom oupphörliga problemöfningar. Den tid, som eleverne å generalstabslinien, efter aflagd pröfningsexamen, under sjelfva lärkursen vid krigshögskolan egna åt matematiken, inskränker sig, såsom framgår af underdånigst vidfogade bilaga I, för närvarande till 80 föreläsningstimmar under det första året af deras vistelse vid den samma. Nämnda bilaga visar, att intet hinder möter, att nära nog fyrdubbla detta tim-antal vid den föreslagna krigshögskolan och sålunda i det närmaste nå samma undervisningstid uti detta ämne, som den förberedande undervisningen vid artilleriregementena och gene-

ralstabslinien till samman nu egna åt ämnet. All utsigt finnes således, att den blifvande krigshögskolans elever icke skola uti denna, för eftertankens och sjelfverksamhetens utbildning vigtiga kunskapsgren få en mindre tillfredsställande undervisning än under nu varande förhållanden, om ock de matematiska ämnena helt och hållet öfverflyttas till sjelfva krigshögskolan. Denna omflyttning måste åter medföra den fördelen, att en elevs inträde vid krigshögskolan icke göres beroende utaf allena de ådagalagda kunskaperna uti ett ämne, hvilket visserligen såsom hjälpvetenskap ingår uti snart sagdt hvarje gren af krigsvetenskapen, men dock ingalunda för en krigshögskola är af lika stor vikt som de rent militära ämnena.

Hvad vidare den under den förberedande undervisningen föredragna mekaniken vidkommer, så är kursen uti detta ämne så ringa, att dess borttagande torde öfva obetydlig inflytelse, synnerligen som mer än väl problem och satser ur den teoretiska mekaniken, så vidt de anses nödiga för krigshögskolans militära ämnen, kunna belysas i sammanhang med den föreslagna matematiska undervisningen å den samma, och de af den praktiska mekanikens resultat, hvilka falla inom vapenlärans område, utan särskilda undervisningstimmor kunna för eleverne till fyllest förklaras af läraren uti detta senare ämne.

Återstår slutligen den förberedande undervisningens enda militära ämne: artilleri. Detta ämnes ringa omfång vid den samma framgår af den ofvan nämnda Nådiga generalordern, och kursen å krigshögskolan uti vapenlära skall väl knappast viuna någon märkbar tillökning genom den förberedande undervisningens upphörande, så att äfven i fråga varande del af ämnet måste föredragas å sjelfva högskolan.

Det hufvudskäl, som gör den förberedande undervisningen alt fortfarande fullt berättigad och lämplig för artilleriets och äfven för fortifikationens officerare, nämligen att desse officerare, under den tid de begagna sig af i fråga varande undervisning, qvarstanna helt och hållet eller delvis uti tjänstgöring vid vederbörande regementen och korps, förefinnes ej för infanteriets och kavaleriets officerare, som ju för den förberedande undervisningens skull, lika väl som för högskolans, måste lemna sin vanliga tjänstgöringsort.

Vid bestämmandet af de inträdesprof, som böra fordras af de officerare, hvilka önska ingå såsom elever vid den föreslagna krigshögskolan, sedan den förberedande undervisningen upphört, måste hänsyn tagas dertill, att, såsom ofvan ådagalades, enhet nu mera är åstadkommen uti den teoretiska officersutbildningen. Inträdesprofvens ändamål kan, då så är förhållandet, svårligen vara att visa, att särskilda *ökade* kunskaper, vare sig uti de rent militära ämnena eller uti de allmänt medborgerliga, af i fråga varande officerare äro förvärfvade utöfver dem som de vunnit vid genomgåendet af elementarlärverken och krigsskolan vid Karlberg. Intet egentligt skäl torde kunna framhållas, hvarför, för infanteriets och kavaleriets officerare, en delning uti en förberedande undervisning och en kurs å sjelfva högskolan skall vara en nödvändighet. Såsom lärämnen nu äro delade mellan den förberedande undervisningen och sjelfva högskolans generalstabslinie, torde den officer, som afbryter studierna efter den

förberedande undervisningens genomgående, icke hafva vunnit synnerligt ökad militär användbarhet genom det arbete han nedlagt, och den, som icke varder godkänd uti pröfningsexamen, har i allo spilt sin tid. I dessa båda fall har lärkursens delning sålunda varit afgjordt skadlig. Härvid kan må hända invändas, att delningen ändock medfört den fördelen, att krigshögskolan blifvit fritagen från elever, som saknat vederbörligt allvar uti studierna eller nödig underbyggnad. Detta är onekligen en fördel, som jag anser böra bevaras åt den nya högskolan, men på ett sådant sätt, att äfven den elev, som skiljes från lärverket, skall kunna sägas icke därför hafva helt och hållet spilt sin tid. Möjlighet att från högskolan skilja dylike elever erbjuder sig vid första undervisningsårets slut, och, såsom framdeles skall visas, ingår det uti planen för undervisningen vid krigshögskolan, att denna möjlighet äfven skall begagnas. Men, så tillämpad, kommer icke den tvungna afgangen att omintetgöra all nytta för elevens militära användbarhet af den vid krigshögskolan tillbragta tiden. Åhörandet af ett års föreläsningar uti militära ämnen och sysslandet med praktiska uppgifter uti de samma, vore vare sig elevens flit eller hans begåfning än så ringa, skola svårligen kunna betraktas såsom i allo fruktlösa. Något ökadt militäriskt vetande måste han väl få antagas derunder hafva vunnit. Ur denna synpunkt är en förberedande undervisning således ingalunda af nöden.

Ej heller torde en dylik undervisning vara oundgänglig för att förvissa sig om, att de vid krigshögskolan intagne eleverne ega den underbyggnad, att de med full fördel kunna deltaga uti lärkursen derstädes. Man måste otvifvelaktigt på något sätt försäkra sig om, icke så mycket att eleverne under den tid, som förflutit från vare sig maturitetsexamens eller officersexamens afläggande, utvidgat sitt vetande, som icke snarare att de till fullo underhållit de kunskaper, hvilka en gång blifvit ådagalagda uti nyss nämnda examina, att dessa kunskaper öfvergått till deras verkliga egendom, samt att deras omdöme, på grundvalen af nämnda kunskapsmått, vunnit tillbörlig mognad. Hufvudfordran på den officer, hvilken får tillträde till krigshögskolan, är nämligen icke, att han skall veta »mycket», utan att han skall »kunna med omdöme tillämpa hvad han vet», ty denna senare förmåga är den enda borgen för att han vid inträdet å högskolan verkligen är en duglig officer, och att hans militära användbarhet genom en lämplig högre militärundervisning skall kunna än ytterligare höjas.

Ur denna synpunkt äro således vissa inträdesprof, ett slags pröfningsexamen, af nöden, men ingalunda någon förberedande undervisning. Den nu varande pröfningsexamens beskaffenhet beror af den förberedande undervisningens anordning. Examen är muntlig. Muntliga förhör uti vissa fastställda lärböcker torde emellertid icke här vid lag rätt väl leda till målet. Synnerligen då många elever på kort tid skola prövas, är det att befara, att de muntliga förhören komma att undersöka snarare examinandernes minne, än deras förmåga att använda sina kunskaper. Jag håller därför före, att profven för vinnande af inträde till krigshögskolan böra bestå uti skriftligt besvarande af frågor uti de hufvudämnen, hvilka ingå uti officersexamen, nämligen:

krigskonst, artilleri- och handgevärs-lära samt befäsnings- och broslagnings-lära. Till dessa prof skulle jag vilja föga liknande uti de matematiska ämnena och allmän historia, till det omfång hvaruti dessa senare ämnen ingå uti maturitetsexamen för undfående af betyget godkänd, hvilket betyg enligt gällande föreskrifter fordras för att antagas såsom elev vid krigsskolan.

Orsaken hvarför matematiken är tillagd de militära ämnena är påtaglig. Då matematik ingår såsom läramne vid krigshögskolan, måste man, för att främja undervisningen, tillse, att samtliga elever, så vidt möjligt, intaga samma ståndpunkt med afseende på matematiska förkunskaper. Göra de ej så, kan i detta ämne, lika litet som uti de rent militära, undervisningen drivas med följdriktighet och tillbörlig kraft. Hvad allmänna historien åter vidkommer, så är hennes vikt för en blifvande officer allmänt erkänd redan derigenom, att ett kunskapsmått, angifvet genom betyget godkänd uti maturitetsexamen, är föreskrifvet såsom vilkor för inträde vid krigsskolan å Karlberg, och endast nödvändigheten att inskränka lärkursens längd å krigshögskolan till två-årig har afhållit mig från att upptaga allmänna historien såsom läramne å sjelfva denna skola. Dess oundgängligare anser jag vara, att den unge officeren före inträdet vid krigshögskolan visar sig hafva underhållit sin vid elementarlärverket förvärfvade historiska kunskap, så att han alt fortfarande eger en allmän kunskap om den menliga utvecklingens gång, de politiska staternas uppkomst och nutida samhällsordning o. s. v. Önskligt hade visserligen varit, att äfven det tredje af de för krigsskolans elever i maturitetsexamen obligatoriska ämnena, lefvande språk, kunnat göras till föremål för pröfning, men då, förutom ryskan, som under vissa vilkor föredrages å högskolan, endast ett lefvande språk, det franska, är upptaget bland hennes ämnen och detta allenast såsom ett valfritt ämne, torde svårigen med fog den fordran kunna ställas på de unge officerare, hvilka må hända under sin skoltid mera vinnlagt sig om de båda andra å elementarlärverken föredragna språken, tyska och engelska, än om franska språket, att de efter vunnit officersbefordran skulle med enskild handledning — som mången gång väl knappast uti en landsort torde stå till buds — hafva i så nämnvärdt mått förkofrat sig, att de kunde underkastas samma fordringar som de af deras kamrater, hvilka under skoltiden företrädesvis egnat sig åt detta senare språk.

Hvad sjelfva formen för de skriftliga profvens afläggande vidkommer, torde följande förfaringssätt lämpligen kunna föreskrivas:

Frågorna uppsättas af lärarekollegiet vid krigshögskolan och utsändas förseglade omedelbart före profvens afläggande — hvilket lämpligen torde böra ske uti slutet af April månad det år ny lärkurs börjar vid krigshögskolan — till en hufvudort inom hvarje militärdistrikt, der de officerare från distriktets regementen och korpser, hvilka hos generalbefälhafvaren anmält sig önska inträde vid krigshögskolan, böra inställa sig, för att under uppsigt af en af generalbefälhafvaren utsedd kommission, t. ex. under ordförandeskap af distriktets stabschef, utarbete sina svar på de uppställda frågorna. Svaren öfverlemnas, försedda med nödig påteckning om tid m. m. för utarbetandet, af

berörda kommission genom vederbörande generalbefäl till chefen för krigshögskolan, hvilken senares lärarekollegium afgör, hvilka svar äro af det värde, att deras författare kunna antagas till elever vid högskolan. Utfallet af lärarekollegiets granskning anmäles till landförsvarsdepartementet och bör senast före utgången af påföljande Juni månad komma till de pröfvades kännedom, i form af Nådig generalorder om inkallelse såsom elever till krigshögskolan. Att generalbefälhafvarne i god tid böra lemna chefen för krigshögskolan underrättelse om antalet ingångna anmälningar till inträdesprovrens undergående, på det frågornas antal i de olika ämnena må i någon mån derefter kunna rättas, inses af sig sjelft. Öfriga enskildheter af provrens anordnande torde icke här böra vidröras.

Rörande vidare beskaffenheten af mera nämnda frågor, är redan förut i allmänhet sagdt, att deras besvarande icke får kräfva större mått af vetande, vare sig militäriskt eller matematiskt och historiskt, än som kan fordras af en från krigsskolan utexaminerad elev. Detta gäller dock, strängt taget, endast de senare ämnena; hvad de förre, de rent militära, vidkommer, torde hänsyn böra tagas dertill, att den unge officeren, sedan han lemnade krigsskolan, gjort praktisk tjänst såsom officer, och att denna yrkesutöfning bort vidga hans militära omdöme, så att han, om äfven ingen ytterligare teoretisk undervisning sedan dess kommit honom till del, icke längre på det militära området kan ställas i jembredd med en volontär, som efter en mer än knapphändig rekrytbildning under icke fullt ett års tid å krigsskolan njutit undervisning uti samma ämnen.

Ehuru skäl visserligen torde kunna anföras både för och mot föreskrifvandet af en viss minimitids verklig officerstjenstgöring före inträdet till krigshögskolan, äro dock, såsom jag nu går att visa, de förre så ojemförligt mycket viktigare, att jag icke drager i betänkande att föreslå minst två års officerstjänst såsom villkor för inträde vid krigshögskolan eller, under förutsättning att inträdesproffen ega rum uti April månad, minst $1\frac{1}{2}$ års dylik tjenstgöring såsom villkor för att deltaga uti nämnda prof.

Af skäl, de der pläga framhållas såsom talande mot ett fastställande af en dylik minimitid, må först anföras, att långa afbrott uti studier, som med hvar andra ega ett gifvet samband, i allmänhet icke anses förmånliga, utan att ur denna synpunkt sedt det vore bäst om den unge officeren omedelbart från krigsskolan kunde inträda vid krigshögskolan, dit han då skulle medföra den läshåg och den vana vid bokligt arbete han vunnit vid den förre. Ett dylikt system har i viss mån varit tillämpadt t. ex. vid franska generalstabsskolan med de från polytekniska skolan och läranstalten uti St: Cyr utgångne eleverne — men icke till fromma för saken. Åt minstone har det antydda förhållandet vid nämnda generalstabsskola, bland många andra, länge varit och är än i dag ett föremål för det lifligaste klander, och dess olägenheter hafva trädt så tydligt i dagen, att jag icke anser mig böra mera än hänvisa på de samma. Det må vara, att afbrott uti studier är en betänkelig sak, men detta gäller allenast de rent teoretiska. Vid så praktiska ämnen som de militära läremnena, rätt uppfattade, äro, torde tvärt om det praktiska utöfvandet böra gå hand i hand med stu-

dierna, och detta kan ej sägas ega rum, om en ung officer, som knappast hunnit varda mer än officer till namnet, detta oaktadt genom besök å krigshögskolan skall söka bygga vidare på en grund, som icke finnes till i verkligheten. För att draga fördel af undervisningen vid högskolan, måste han ega full kännedom om hvad tjensten fordrar af honom. Högre intelligens kan visserligen underlätta förvärfvandet af denna kännedom, d. v. s. förkorta den tid som åtgår för den sammans inhemtande, men aldrig helt och hållet ersätta den tjenstevana, som ett praktiskt utöfvande af officersbefäl måste skapa.

För möjliggörandet af en dylik grundlig kännedom om tjenstens fordringar måste äfven det skäl mot fastställandet af en viss minimitids officerstjenstgöring såsom vilkor för inträde vid krigshögskolan falla, hvilket ligger deri, att en bestämmelse af denna art verkligen lägger ett visst band på de unge officerarnes sträfvan att utbildta sig uti sitt yrke och således skenbart motverkar krigshögskolans hufvudändamål, att allmångöra en högre militär bildning. Detta gäller dock icke i något afseende de värfvade infanteri- och kavaleri-regementenas officerare. De ega icke fri förfogningsrätt öfver sin tid. För dem tagas nämligen de två första tjensteåren efter officersutnämningen till fullo i anspråk af rekrytskolor, underbefälsskolor m. m., förutom af den vanliga garnisonstjensten, hvadan ock hitintills sällan eller aldrig ifrågakommit, att officerare af desse trupper förr än efter minst två års officerstjenst kunnat vinna inträde uti den s. k. pröfningskursen.

Men med officerare af indelta armén är förhållandet ett annat, Hvad dem vidkommer, skulle med våra nu varande härordningsförhållanden ytterligare ett skäl mot i fråga varande bestämmelse — och detta ty värr ett ganska allvarligt — kunna framkastas, hvilket, uppställt i frågoform, lyder sålunda: Hvad skall den unge officeren, om han tillhör indelta armén, synnerligast det indelta infanteriet, taga sig till under de två gånger $\frac{3}{4}$ år, som den indelta arméns korta vapenöfningar ställa till hans fria förfogande, medan han går och väntar, att dessa vapenöfningarskolaskänka honom dentillräckliga vana vid tjensten, som fordras för att han med fördel skall kunna besöka krigshögskolan? Tillhör den unge officeren kavaleriet, har han emellertid ingen synnerlig svårighet att på militäriskt nyttigt sätt fylla tiden mellan vapenöfningarna. Ridskolan å Strömsholm upptager det ena årets 9 lediga månader nästan fullkomligt, och det andras minskas med åt minstone en tredjedel genom kommendering till en exercisskvadron, en kommendering som en omständsam chef städse så fort sig göra låter bereder den nyutnämnde officeren. Men med de unge officerarne af indelta infanteriet — vår härs hufvuddel, som därför äfven kommer att lemna det största antalet elever till krigshögskolan — är det ett annat förhållande. För dem har hittills endast undantagsvis tillfälle varit lemnadt att mellan vapenöfningstiderna erhålla kommenderingar, som utbildta dem i militärt hänseende. Hvarför hindra dem att genast efter officersutnämningen begifva sig till krigshögskolan? Härpå må svaras: just därför att det indelta infanteriets officerare, som på grund af de rådande organisationsförhållandena fått den knapphändigaste militära förbildningen, innan de inträdt vid krigsskolan, äfven efter officersutnämningen endast

under några månader af året få göra officerstjenst och således, synnerligen under de första tjensteåren, stå märkbart efter sine kamrater af kavaleriet och det värfvade infanteriet i kännedom om tjensten, är det dess nödvändigare, att de icke få begagna undervisningen å krigshögskolan, innan de hunnit arbeta sig ur det så att säga rekryttillstånd, hvori vår nu varande härordning håller dem under de första åren af deras tjenstebana. Af egen erfarenhet både som elev och lärare har jag funnit, att elever, som endast gjort högst obetydlig tjenst vid sina regementen, alltid stå efter kamrater, som flere år tjenstgjort vid trupp, uti militäriskt bedömande af nästan alla de frågor, som falla inom krigskonstens och i synnerhet taktikens område, äfven om de hafva godt omdöme i allmänhet, god vilja och goda teoretiska militära kunskaper.

Vidare kunna icke åt desse officerare inrymmas större fördelar med afseende på inträdet uti generalstaben, än åt öfrige officerare, såsom händelsen skulle varda, om de två år tidigare än desse finge börja sin kurs å krigshögskolan, så vida ej, för att på annat sätt afhjelpa detta missförhållande, särskildt stadgades, att de icke finge börja aspiranttjenstgöringen förr än två år efter högskolans avslutande, en utväg som dock synes mig vida betänkligare, än den här i fråga varande föreskriften. Större svårighet skulle nämligen efter all sannolikhet uppstå för dem att nyttigt använda två lediga år efter högskolans genomgående, än före inträdet vid den samma, då de ju böra känna sig af egen fördel manade att egna sin lediga tid till studier, så att de i detta afseende bättre förberedde, än deras kamrater af kavaleriet och det värfvade infanteriet, kunna inställa sig till undergående af profven för inträde vid krigshögskolan.

Innan frågan om inträdesfordringarna avslutas, återstår må hända att tillägga några ord om, huru förhållas bör, i den händelse, mot all sannolikhet, flere än trettio officerare vid början af någon kurs skulle med godkännande hafva undergått dessa inträdesfordringar. Kan icke utrymme beredas genom några tillfälliga åtgärder eller genom tillbakavisande af motsvarande antal extra elevers inträdesansökningar — utvägar som tydligen i första hand böra tillgripas — lemna alltid de till chefen för krigshögskolan inkomna profven lärarekollegiet tillräckliga hållpunkter för att bedömma, hvilka af de godkände, framför andre, äro förtjente af inträde vid högskolan.

Sammanfattar jag nu hvad här ofvan uti underdånighet blifvit anfördt, kunna fordringarna för vinnande af inträde vid krigshögskolan och med dem sammanhängande bestämmelser sålunda uppställas:

För att vinna inträde vid krigshögskolan fordras, att hafva gjort minst 2 års officerstjenst samt med godkännande undergått en särskild pröfning för inträde vid krigshögskolan. Denna pröfning omfattar följande ämnen:

Militära: krigskonst, artilleri- och handgevärs-lära samt befäsnings- och broslagnings-lära.

Icke-militära: matematik och allmän historia.

Profven uti nämnda ämnen äro skriftliga, och såsom bestämmande för profvens omfattning gäller, att de skola vara grundade på det kun-

skapsmått, som eleverne uti i fråga varande ämnen vunnit under krigsskolans och elementarlärverkens genomgående.

Officerare, som önska undergå nämnda pröfning, göra anmälan derom till vederbörande generalbefälhafvare.

Pröfningen verkställes inom hvarje militärdistrikts hufvudort under April månad samma år ny lärkurs börjar vid krigshögskolan, å dag som genom generalorder bestämmes.

En kommission, utsedd af generalbefälhafvaren i distriktet, öfvervakar pröfningen.

De frågor, som vid pröfningen skola skriftligen besvaras, uppsättas af krigshögskolans lärarekollegium och sändas förseglade till berörda kommission.

Kommissionen insänder genom generalbefälhafvaren samtliga utarbetade svar å nämnda frågor, försedda med nödiga anteckningar om tid för utarbetandet m. m., till chefen för krigshögskolan.

Krigshögskolans lärarekollegium bedömmar med stöd af dessa skriftliga svar, hvilka af de officerare, som deltagit uti nämnda pröfning, böra få inträde vid krigshögskolan.

På grund af chefens för krigshögskolan uppgift om de sålunda uti inträdespröfningen godkände officerarne, kommenderas desse officerare genom generalorder att inställa sig vid krigshögskolan vid början af näst följande lärkurs.

Lärkursens längd och omfattning; undervisningssätt och undervisningsämnen; avslutningsprof. Uti det föregående är antydt, att lärkursens längd vid den föreslagna högskolan skulle varda allenast två-årig. Då denna bestämmelse afviker icke blott från de nu bestående förhållandena, utan äfven från det förslag, hvilket, om ock endast i allmänna ordalag, är afgifvet af komiterade för granskning af generalstabens förslag till ny härordning, torde jag — ehuru uti den inledande öfversigten af skiljaktigheterna mellan undervisningens hufvudsyfte vid den blifvande högskolan och vid det nu varande lärverket å Marieberg är framhållet, huruledes kursens längd vid en läranstalt af det slag, som den först nämnda, inom vissa gränser räknadt öfvar ringa inflytelse — böra något uppehålla mig härvid, så mycket mer som äfven den för närvarande brukliga förberedande undervisningen skulle komma att borttagas.

Till en början tillkommer det mig att medgifva, att två år är en tämligen knapt tillmätt tid för att skänka den högsta militärbildning, staten anser sig böra bereda infanteriets och kavaleriets officerare, synnerligen om man betänker, att vid tvänne andra af arméns vapen, artilleriet och fortifikationen, lika lång eller än längre tids särskild undervisning är föreskrifven såsom oeftergifligt vilkor för vinnande af befordran utöfver underlöjtnantsgraden. Men den i det föregående flere gånger antydda sträfvan, att söka tillgodogöra så många officerare som möjligt den högre militära undervisning, som å krigshögskolan meddelas, eller med andra ord önskan, att omskapa det nu varande lärverkets å Marieberg generalstabslinie till en verklig hög-

skola med ett i förhållande till vår härs hela officerskorps stort elevantal, har afhållit mig från att föreslå kursens varaktighet till mer än två år.

Innan jag i underdånighet framlägger de ytterligare skäl, hvilka synas mig visa, att en dylik inskränkning af lärkursens längd icke innebär någon fara för hvarken kursens tillbörliga omfattning eller den sammens grundlighet, torde den anmärkning böra förutskickas, att, hvad särskildt den föreslagna krigshögskolans biegenskap att vara en förberedelse för inträde uti generalstaben vidkommer, så gifves — om något dylikt i en framtid skulle finnas af nöden — ett synnerligt enkelt medel att på annat sätt fylla de luckor, som den korta lärkursen uti detta afseende må hända komme att ega, det att förlänga den nu stadgade aspirant-tjenstgöringstiden, $2\frac{1}{2}$ år, med ytterligare $\frac{1}{2}$ eller må hända ett helt år.

Jag tror ingalunda, att en dylik tillökning skall varda behöflig. Ju flere elever krigshögskolan kommer att vid sig upptaga, dess sorgfälligare kan valet af aspiranter varda, och dess större sannolikhet kommer att finnas, att endast aspiranter med begåfning och arbetslust vinna dylik anställning. Min afsigt med detta afsteg från ämnet är endast att bemöta möjliga betänkligheter mot den två-åriga kursen, sedd ur synpunkten af generalstabens rekrytering. En jemförelse mellan nu stadgade fordringar för inträde vid generalstaben och dem, som under nämnda villkor blefve gällande, skulle utfalla på följande sätt. Med en dylik tillökning i aspiranttiden, komme visserligen den särskilda praktiskt-teoretiska förberedelsen för inträde uti generalstaben att sammanlagdt varda ett år kortare än hon för närvarande är, men befordran till löjtnant vid generalstaben skulle icke, på grund af den ofvan stadgade två-årstjenstgöringen såsom officer före inträdet vid högskolan, kunna vinnas tidigare än nu. Det nu varande förhållandet mellan fordringarna för inträde uti staben och dem för befordran till löjtnant vid de båda specialvapnen skulle med sist antydda tillökning äfven varda bibehållet i det närmaste oändradt. Slutligen vunnnes derjemte den fördelen, att den sålunda ökade förberedelsetiden endast komme att träffa de officerare, hvilka verkligen sträfva efter en anställning vid generalstaben, medan alle de öfrige fritoges från en längre vistelse vid högskolan, än som oundgängligen är af nöden, för att den lärkurs de der få genomgå verkligen skall kunna varda en helgjuten högre undervisning.

Att en förhöjning af aspirant-tjenstgöringstiden kan ersätta en eller annan ofullständighet uti lärkursen å krigshögskolan, betraktad såsom förberedelseskola för inträde uti generalstaben, är i det föregående taget för gifvet och torde heller icke tarfva bevis. Sådana lemnas redan af nu varande förhållanden. Så är för närvarande stadgadt, att de officerare, hvilka särskildt egna sig för anställning vid de geodetiska arbetena inom generalstabens topografiska afdelning, skola vare sig såsom aspiranter eller först efter inträdet uti generalstaben af denne korps' professor åtnjuta den för dylika arbeten nödiga särskilda undervisningen uti geodesi. En del af hvad som till förne allmänt ansågs böra tillhöra lärkursen å en krigshögskola är således redan nu utbytt mot en nära nog uteslutande praktisk undervisning under några månaders

»tjenstgöring» uti viss egenskap, och detta förhållande synes mig vara af största vikt för en riktig uppfattning af hvad undervisningen å en krigshögskola är eller åt minstone bör vara.

Af de tvänne år, som kursen vid den nu varande krigshögskolans generalstabslinie omfattar, åren räknade till 9—9½ läsmånader, användes sammanlagdt nära nog ett helt år (8¾ månader) till s. k. examenstid, under hvilken föreläsningar icke hållas, utan eleverne på egen hand bereda sig till examina uti de olika ämnena och efter hand aflägga de samma. Den tid som egnas åt sjelfva ämnenas föreläsande och första inlärande är, såsom bilaga I visar, föga längre vid den nu varande generalstabslinien, än vid den föreslagna krigshögskolan. Föreläsningstiden vid den förre omfattar 17¼ månader, vid den senare 17 månader. Härtill kommer, att, såsom nämnda bilaga jemväl visar, den nödvändiga följdén af flere olika undervisningsliniers förening vid lärverket varit, att hela antalet föreläsningstimmar å den nu varande generalstabslinien icke kunnat uppbringas till mer än 1215, då deremot vid den nya krigshögskolan sammanlagda antalet föreläsningstimmar uti tvångsåmnena kan beräknas till omkring 1300. Kan därför visas, att med den antydda ändringen uti undervisningssättet examenstiden göres obehöflig, utan att undervisningens grundlighet varder lidande, eller att eleverne öfveranstängas, så torde i och med det samma det sista skälet till tvekan vid kursens inskränkning till två-årig vara undanrödt.

Examenstiden är med nu varande undervisningsmetod ovilkorligen af nöden. Hufvuddraget af denna metod är nämligen, att eleven först skall åhöra en följd af föredrag, omfattande en bestämd kurs uti hvarje ämne, samt derpå tvänne gånger undergå förhör uti läramnet, första gången under namn af repetition endast några få dagar efter det hela läramnet eller, om ämnet är af större omfång, en bestämd hufvuddel af det samma, blifvit föredraget, och andra gången under den ofvan nämnda examenstiden efter en förberedelsetid, hvars längd eleven sjelf får bestämma inom de gränser, som examenstiden i sin helhet medgifver. Derigenom att förhör ega rum tvänne gånger uti hvarje ämne söker man förvissa sig om, att den kunskap vid förhören ådagalägges ej grundar sig allenast på minnet, som lätteligen mäktar hastigt upptaga och för kort tid inrymma en mängd af fakta, må hända för att snart derefter lika hastigt glömma de samma. På grund af de dubbla förhören, af hvilka det senare först efter tämligen lång tid följer på det förra, måste eleven äfven tvänne gånger lära sig ämnet, och detta kan naturligtvis icke vara annat än fördelaktigt för kunskapens grundlighet.

Förhören så väl vid repetitionerna som uti examina äro till största delen muntliga. För kurserna uti de särskilda läramnena finnas i allmänhet särskilda utförliga lärböcker fastställda. Lärarnes föredrag afse altså hufvudsakligen att förtydliga, fullständiga och allmängöra lärböckernas uppgifter för de mindre begåfvade eleverne; de bättre utrustade eleverne kunna taga sin tillflykt omedelbarligen till lärböckerna, ehuru tydligen äfven för dem föredragen äro af icke ringa betydelse, så vida de sträfvä efter mer än att nödtorftigt lära sig det föreskrifna måttet.

Att detta undervisningssätt är af stort värde, då fråga är att meddela bestämda, nogå begränsade kunskaper, är otvifvelaktigt, och en mångårig vid lärverket å Ma-

rieberg vunnit erfarenhet jäfvar icke detta påstående. Men då undervisningens syfte icke är det nu nämnda, möta stora svårigheter för användande af samma undervisningssätt, såsom förhållandet är vid de båda, äfven å artilleri- och ingenjör-linien ingående ämnena: krigshistoria och krigskonst. För dessa ämnen har man ock på senare tid börjat tillämpa ett undervisningssätt, det der i någon mån närmar sig till det, hvilket jag skulle vilja se tillämpadt uti alla ämnen vid den nya krigshögskolan och hvars hufvuddrag jag nu går att underdånigst framställa, dervid anknyttande min framställning till den vid lärverket å Marieberg uti krigshistoria och krigskonst brukliga undervisningsmetoden.

Åt lärarens föredrag tillmätas större roll, än hvad ofvan sades vara fallet. De samma skola grundlägga elevernes kunskaper. För att föredragen skola mäktas åstadkomma detta och derjemte medföra all den nytta de böra, måste lärböcker så litet som möjligt nyttjas, d. v. s. endast omfatta sådana delar af ämnet, uti hvilka faktiska uppgifter ingå, hvilkas inlärande utgör sitt eget mål, och eleverne i öfrigt nödgas att efter lärarnes föredrag göra sina anteckningar. Förändret af dylika anteckningar är en god öfning för elevernes ömdöme. De tvingas först och främst med sådan uppmärksamhet följa föredragen, att de kunna skilja hufvudsaker från bisaker, för att teckna sig de förre till minnes; sedan måste de uti hemmet efter hvarje föredrag genomgå sina anteckningar, ordna och fullständiga de samma, medan ännu minnet af föredragen är lifligt. En dylik anordning af föreläsningarna drifver eleverne med nödvändighet till ett mera jemnt och planmässigt arbete, än uti de öfriga ämnena, då inlärandet af den noga begränsade kursen uti hvart och ett af de senare kan uppskjutas till några dagar före en stundande repetition. En inskränkning uti bruket af särskilda lärböcker kan således, förutom det att eleverne på detta sätt vänja sig vid och nå färdighet uti konsten att sätta egna och andres tankar hastigt och säkert på papperet, med skäl sägas i hög grad främja elevernes sjelfverksamhet.

Denna utväg är dock ej till fyllest för att omskapa det »vetande», som bibringas dem under föredragen, till »kunskap». Dertill fordras andra medel.

På senare tiden har man vid krigshögskolan äfven uti detta afseende börjat tråda in på den väg, som jag anser vara den enda säkra för att meddela eleverne denna verkliga praktiska och lefvande kunskap uti i fråga varande rent militära ämnen. Det första steget har dock tydligen icke kunnat tagas fullt ut, då det stora flertalet af ämnen och det vida öfvervägande elev-antalets fördel kräft, att den gamla undervisningsmetoden varit den förherskande, och att endast så mycket af den nya fått bringas till användning, som låtit förena sig med denna den gamlas förherskande ställning. De skriftliga svar, som afgifvas på frågor uti repetitionerna, tjena nu mera icke allenast att bestämma vitsorden uti de samma, efter liknande grunder som svaren på de muntliga frågorna; de begagnas äfven såsom förnyade undervisningsmedel, i det att de, ett för ett — naturligtvis utan angifvande af författaren — uppläsas af läraren uti samtliga elevers närvara och underkastas en grundlig kritik. Detta förfarande bör leda till efterföljd uti vidsträcktaste mått vid den nya krigshögskolan, så

att med bestämda korta mellantider under hela lärkursens lopp liknande skriftliga frågor uti alla högskolans ämnen utdelas till eleverne. Ordnan det af de utdelade uppgifterna och kritiken, rätt utförd, gifva läraren tillfälle att undersöka så väl halten af sitt eget föredrag som elevernes uppfattning af det samma samt att derefter å nyo framhålla viktiga synpunkter, dem han sjelf må hända förut icke nog tydligt framhållit eller dem eleverne icke skänkt tillbörlig uppmärksamhet; kritiken icke blott nödgar den elev, hvars arbete granskas, att skänka ny uppmärksamhet åt den fråga han fått till besvarande, utan hon drifver äfven alle de öfrige, hvilka vid arbetenas uppläsande helt naturligt inom sig sjelfve verkställt en kritik af de samma, att jemföra de omdömen, hvartill de sálunda kommit, med hvad de derefter få höra från lärarens sida, på samma gång de afgifna svaren i sin helhet utgöra en för läraren nyttig kritik af hans eget föredrag. Kritiken mångdubblar på detta sätt den praktiska nyttan af hvarje till skriftligt besvarande framställd fråga.

Dylik verkan kan icke efter samma grunder åstadkommas af ett muntligt förhör. Först och främst äro muntliga förhör ingalunda rätt väl passande för unge män, som redan flere år fört officersbefäl, synnerligen när svaren icke kort och godt af läraren förklaras riktiga eller oriktiga, utan af honom i den förhördes samtliga kamraters närvaro göras till föremål för en genomförd granskning. Vidare lemna icke de under ett muntligt förhör i hast afgifna svaren lika godt underlag för en kritik, som de under jemförelsevis lång tid och i fred och ro utarbetade skriftliga svaren på en fråga, för att icke omnämna, att sjelfva utarbetandet af de skriftliga svaren nödgar eleven att vida djupare tänka sig in uti frågan, än det muntliga besvarandet medgifver.

Men det är icke de ständigt återkommande skriftliga frågorna och kritiken, huru viktig och oundgänglig hon än är, som utgöra det enda väsentliga kännemärket på det undervisningssätt, hvilket, så långt de olika ämnenas art det medgifver, skulle tillämpas vid den föreslagna krigshögskolan. Det är äfven skaplynnets hos de frågor, hvilka framställas till skriftligt besvarande, åt hvilket detta vitsord bör tillerkännas. Frågorna skola icke kunna besvaras blott och bart genom minnets anlitan; de skola tvärt om, efter ämnets art, innebära praktiska militära uppgifter, hvilka stå i gifvet samband med de krigsvetenskapliga föredragen uti ämnet, och hvilkas lösning måste fota sig på den kunskap, som i fråga varande föredrag lemnat. Frågorna skola vara af tvänne slag: dels sådana af mindre omfång, som under öfvervakande utarbetas å sjelfva högskolan på utfäst tid och utan något slags hjälpmedel, dels sådana af större omfång, som eleverne få utarbete uti hemmet och med användande af de hjälpmedel, de sjelfve kunna skaffa sig. Jemlöpande med den teoretiska kursen uti hvarje ämne, hvilken läraren föredrager för sine åhörare, och grundad på den samma, skall sålunda en praktisk lärkurs uti samma ämne af eleverne genomgås. Utgångspunkten för den praktiska kursen skall vara förhållandena i fält; de samma få aldrig någonsin lemnas ur sigte; alla frågor, om hvilka här är tal, skola kunna hänföras till de samma, tagna uti vidsträckt bemärkelse.

Om eleven på detta sätt uti hvart och ett af krigshögskolans rent militära ämnen med vissa bestämda korta mellantider från lärkursens å högskolan första början intill dess slut får praktiska uppgifter sig förelagda, vid hvilkas besvarande han måste bygga på de under föredragen gjorda anteckningarna, dels ytterligare kommer i tillfälle att beriktiga dessa senare under kritiktimmarne och äfven nödgas dertill för att kunna hafva hopp att bestå uti de följande profven, samt uppgifterna derjemte äro väl afpassade, så att de gradvis tilltaga uti anspråk, och under allt detta aldrig lemna förhållandena i fält ur sigte, skall säkerligen en fullt lefvande och grundlig högre krigsbildning meddelas honom.

Icke heller torde då någon särskild tid till förberedelse för en slutexamen vara behöflig, utan omedelbart före lärkursens upphörande kan genom ett antal utdelade frågor uti hvarje särskildt ämne ett slags afslutning åvägabringas. En muntlig afgångsexamen skulle icke i någon väsentlig mån bidra att upplysa läraren om hvad eleven går för, om detta betecknande, från det dagliga talet hemtade uttryck får nyttjas; läraren har haft tvänne hela år på sig, för att bilda sig ett säkrare omdöme rörande honom, än hvad någon eller några timmars förhör torde mäka skänka, och utfallet af ett dylikt förhör skulle af samma skäl knappast i någon mån kunna inverka på det vitsord, med hvilket eleven lemnar högskolan.

Tillämpas nu skildrade undervisningsmetod vid den föreslagna krigshögskolan, torde således den nu varande s. k. examenstiden kunna bortfalla, utan fara för att lärkursens grundlighet skall varda lidande derpå, och således ur denna synpunkt sedt två-årig lärkurs vara till fyllest. Ty det angelägnaste är, icke att eleverne lära sig så ofantligt mycket, som icke mer att de lära sig *begripa* allt hvad de få inhemta och att de kunna göra sig detta praktiskt till godo.

Den andra synpunkten, man i fråga om den två-åriga lärkursen hade att akta uppå, var, att säkerhet fans för att icke det inslagna förfarandet skulle orsaka öfveranstängning för eleverne. Den redogörelse, som nyss är lemnad för undervisningens gång, ådagalägger, att elevernes hufvudsakliga hemarbete, då någon egentlig repetitions- eller examens-läsning icke kan ifrågakomma, skulle vara att dag för dag genomse och ordna de gjorda anteckningarna eller att, i de delar af ämnena der lärböcker finnas, uti böckerna genomgå de sidor föredragen för dagen omfattat, samt vidare att med vissa bestämda längre mellantider, hufvudsakligen under andra läsåret, utarbета de i det föregående omnämnda större skriftliga hemfrågorna. Vid en blick å bifogade »Förslag till tidsindelning för de olika lärämnena vid krigshögskolan» (bilaga II.) finner man, att de rent militära ämnena — de enda hvilka fordra egentligt hemarbete — upptaga högst 17 timmar i veckan. Af dessa 17 timmar torde minst 5 få räknas på utarbetandet af de smärre praktiska uppgifterna och dessas kritik. Då de samma, såsom sagdt, utarbetas å sjelfva högskolan och till följd af sin natur omöjligan kunna fordra någon särskild förberedelse, inverka de icke heller på hemarbetets omfång. Återstå således högst 12 timmar uti veckan eller högst 2 en-timmes-föredrag om dagen, hvilka för eleverne skulle påkalla ofvan antydda öfver-

arbetning uti hemmet. Äfven om man anslår den dertill erforderliga tiden tämligen högt, lär man väl icke kunna uppbringa henne högre än till hälften af hvad sjelfva föredragen fordra eller till en timme om dagen. Med fem timmars daglig vistelse å högskolan och en timmes hemarbete i öfrigt skulle eleverne väl icke sakna nödig tid för utarbetandet af de större skriftliga uppgifterna, utan att den dem pålagda arbetstiden därför torde kunna sägas orsaka öfveransträngning. Äfven ur denna synpunkt lära således inga olägenheter vara att befara af lärkursens inskränkning till två-årig.

Än vidare bevis för detta påståendes riktighet skola erbjuda sig vid en granskning af förhållandet mellan ämnena å den nu varande generalstabslinien vid lärverket å Marieberg och de motsvarande vid den föreslagna högskolan, och får jag dervid hänvisa till den å bilaga I. upptagna "Jemförelsetabell mellan tidsindelningen vid den nu varande krigshögskolans generalstabslinie och den föreslagna krigshögskolan".

Uti den nu varande generalstabsliniens anordning spåras åtskilliga märken af, huru hon endast steg för steg kunnat, så att säga, tillkämpa sig en oberoende ställning vid nämnda lärverk. Svårigheten att vid ett och samma lärverk samordna de båda så vidt skilda kurserna: generalstabsaspirantens och artilleri- eller ingenjör-officerens, har gjort, att, äfven sedan generalstabsliniens fulla berättigande vid sidan af de öfriga linierna blifvit allmänt erkänt, den först nämnda dock ej så mycket som vederborde blifvit frigjord från de båda senare.

Ett vittne härom bära de tidsödande konstruktionsritningar (till handgevär och fältförskansningar), hvilka än i dag utföras af eleverne på generalstabslinien. På goda skäl, dem jag redan uti "inledningen" till större delen antydtt, kan ifrågasättas, om dylika ritöfningar äro af nöden för nämnda linies elever, hvilka visserligen under sin kommande tjänstetid kunna få att sysselsätta sig med — och därför äfven böra förstå att uppfatta — af andre förfärdigade ritningar öfver artillerimateriel, eldhandvapen, fordon m. m., fästningsplaner och befästningsritningar, men hvilka aldrig någonsin komma i tillfälle att sjelfve upprätta dylika. Detta senare varder alltid artilleri- eller ingenjör-officerens sak. Krigshögskolans elever lära därför utan olägenhet kunna fritagas från de öfningar, som icke åsyfta annat än att bibringa eleverne särskild färdighet uti konstruktionsritningars upprättande, synnerligen som, hvad särskildt fortifikationsritningarna vidkommer, de förut omtalade praktiska uppgifterna gifva eleverne en mängd tillfällen, att på kartor i stor skala upprätta utkast till fältbefästningar m. m., och fortifikationsläraren, i sammanhang med dessa uppgifters lemnande och vid granskningen af svaren å de samma, kan meddela och inskräpa grunderna för konstruktionsritningen. På samma sätt torde äfven de nu brukliga artillericroquisritningarna, så vidt de äro behöfliga, kunna sättas uti samband med uppgifterna uti den praktiska kursen af vapenläran.

Återstå af ritöfningar de topografiska. Med dem är förhållandet annorlunda. Några särskilda öfningstimmar uti topografisk ritning äro icke anslagna för den nu varande generalstabslinien, utan består hela den öfning, som här vid lag meddelas åt

eleverne, uti uppritning af det område, som under de s. k. krigshögskolans praktiska öfningar af dem blifvit uppmätt uti tämligen stor skala, $\frac{1}{20000}$. Ehuru afhandlandet af de topografiska ritöfningarna således egentligen borde uppskjutas tills längre fram, då tal varder om den föreslagna krigshögskolans sommaröfningar, torde det samband, som råder mellan ritningen och sjelfva fältmätningen, rättfärdiga att denna fråga redan nu skärskådas.

De praktiska fältmätningsofningarna å den nu varande generalstabslinien omfatta en tid af omkring 14 dagar, hvartill komma några dagar särskildt för uppritningen af det uppmätta området. Detta är en ganska ringa tid för det mål öfningarna afse, nämligen dels att uppöfva och utbilda elevernes förmåga att "läsa" en militärkarta, d. v. s. att med kartan under ögonen kunna för sig uppgöra en fullt klar bild af den mark hon upptager, dels att bibringa dem färdighet att hastigt och riktigt uppfatta markens växlingar, så att de icke blott förmå med hjälp af instrument utarbete en noggrann militärkarta, utan äfven utan instrument eller med användande af allenast de hjälpmedel, som uti fält stå till buds, kunna upprätta ett i möjligaste mån tillförlitligt kartutkast. Detta alt är visserligen färdigheter, som i högre eller mindre grad fordras af hvarje officer och till och med hvarje underofficer. Den korta tid, som egnas åt nämnda färdigheters förvärfvande å krigsskolan, och de sparsamma tillfällena till deras underhållande, som efter afgangen från krigsskolan erbjudas under de årliga vapenöfningarna, göra det emellertid nödvändigt, att officerare, som besöka krigshögskolan, uti denna öfningsgren undfå ytterligare undervisning. Undervisningen uti fältmätning är vidare nödvändig, icke blott i och för sig sjelf, utan äfven såsom en förberedelse för de fältöfningar, anordnade i öfverensstämmelse med generalstabens nu varande lika benämnda öfningar, hvilka jag anser böra afsluta kursen å krigshögskolan. Vid bestämmandet af fältmätningsofningarnas varaktighet håller jag före, att den för närvarande dertill anslagna tiden, huru knapp hon är, kan anses såsom till fyllest, ty ihågkommas bör, att de högskolans elever, hvilka efter afgangen från den samma varda anstälde såsom aspiranter vid generalstaben, få under sin tjänstgöring uti denna senare egenskap under icke mindre än två somrar sysselsätta sig med fältmätning, hvadan kursen å krigshögskolan, hvad detta öfningsämne vidkommer, ingalunda får betraktas såsom en förberedelse för inträde uti generalstaben. Den ständiga sysselsättning med praktiska uppgifters lösning på karta, som med den föreslagna undervisningsmetoden tillgodokommer en hvar af högskolans elever, skall säkerligen äfven i icke ringa mån bidraga, att göra de korta fältmätningsofningarna mer fruktbarande, än de under andra förhållanden skulle vara.

Borttagas, på sätt nu är föreslaget, från generalstabsliniens öfningsämnen så väl artilleri- som fortifikations-konstruktionsritningarna, under det att de topografiska rit- och fältmätningsofningarna alt framgent bibehålla sin plats bland högskolans sommaröfningar — såsom jag skulle vilja benämna de samma, för att icke tillerkänna allena militära öfningar utom hus egenskapen att vara praktiska — skola de sålunda in-

sparade undervisningstimmarne komma krigshögskolans egentliga föreläsningämnen till godo.

I det föregående, vid tal om den nu brukliga förberedande undervisningen för inträde vid lärverket å Marieberg, antydde, att i allmänhet det kunskapsmått, som hvarje ung officer före sin officersbefordran ådagalagt uti maturitetsexamen, var hvad man, med hänsyn till den allmänt medborgerliga bildningen, hade att fordra af de vid högskolan inträdande eleverne. Högskolans elever skulle således i detta hänseende, så vida man icke tillerkänner den vid krigsskolan erhållna, visserligen nära nog uteslutande militära undervisningen någon allmänt bildande förmåga — hvilket hon dock otvifvelaktigt eger — endast vara likstälde med de unge män, som vid universiteten börja sina studier för inträde uti statens tjänst. Om man undantager dem af desse, hvilka egna sig åt den presterliga banan, fordras sedan lång tid till baka emellertid snart sagdt af alle studerande, innan de börja de egentliga yrkesstudierna vid universiteten, en humanistisk preliminärexamen. Det var må hända, ej allenast den af den militära teknikens öfverskattande alstrade föreställningen om att kunskap uti en mängd icke-militära ämnen vore oundgänglig för en högre militärbildning, eller nödvändigheten att sända generalstabsaspiranten, så vida han öfver hufvud skulle få någon högre militärbildning, till ett sedan länge bestående artillerilärverk, utan lika mycket en i viss mån berättigad sträfvan att göra de officerare, hvilka besökte lärverket å Marieberg, uti humanistisk bildning fullt likstälde med statens embetsmän, som vid detta lärverk till förne införde åtskilliga grenar af naturvetenskapen, astronomin, kemien, fysiken samt mekaniken, såsom läramnen äfven för generalstabslinien. Dessa ämnen hafva dock, efter hand som naturvetenskaperna uti rikets elementarskolor hunnit tillkämpa sig ett mera aktadt rum, och den militära teknikens vikt för generalstabsofficeren eller officeren i allmänhet blifvit riktigare uppfattad, måst rymma fältet för de praktiskt militära ämnena, så att för närvarande af naturvetenskapens grenar endast fysiken är upptagen såsom läramne för generalstabslinien. Min tro är, att i detta afseende steget måste tagas fullt ut, äfven med äfventyr att de officerare, som genomgå krigshögskolan, med hänsyn till allmän bildning ställas en hårsman efter åtskillige statens civile embetsmän. Våre unge män gå öfver hufvud taget alldeles för länge i skola — hon må nu heta elementarskola eller universitet. Officeren, som vid jemförelsevis tidiga år icke blott, såsom man säger, kommer ut i verlden, utan gör detta såsom befälhafvare, får härigenom ett försteg framför den vid universitetet studerande uti praktisk blick för lifvet och samhällsförhållandena, det der uppväger ej så litet teoretiskt vetande. Vidare öfva åtskilliga militära ämnen — krigshistorien enkanneligen, hvilken, rätt uppfattad, spelar öfver på icke blott den politiska historiens område utan äfven på den mensklige civilisationens — en allmänt bildande inflytelse, som icke är att ringakta. Den, såsom nyss antydde, enda för närvarande å generalstabslinien föredragna grenen af naturvetenskaperna, fysiken, torde derför utan egentlig fara kunna borttagas; de fysikens resultat, hvilka behöfva vid-

röras uti vapenläran, kunna, i likhet med hvad i det föregående är sagdt om den praktiska mekanikens, till fyllest klargöras af läraren uti vapenlära.

De icke-militära ämnen, hvilka skulle bibehållas vid den föreslagna krigshögskolan, äro, såsom flere gånger är sagdt, matematik och lefvande språk.

Hvad matematiken vidkommer har jag, vid tal om den nu varande förberedande undervisningen för inträde vid krigshögskolan, framlagt mina åsikter rörande detta ämnes nytta och nödvändighet samt rörande det samband, hvaruti det samma står till de militära ämnena, hvadan uti detta afseende intet torde återstå att tillägga. Den uppgift, undervisningen uti matematik har att fylla, anser jag bäst motsvaras genom att göra detta ämne till tvångsämne under 1. föreläsningstiden, men valfritt under 2. föreläsningstiden, dock så att det samma jemväl under denna senare är ovilkorligt för elever, som önska deltaga uti undervisningen i geodesi.

Utdelade problem, hvilkas lösning af eleverne utarbetas å högskolan, efter samma grunder som motsvarande uppgifter uti de militära ämnena, och som med bestämda mellantider återkomma, torde lemna läraren uti matematik tillräcklig ledning vid bedömandet af elevernes flit och framsteg, utan att särskilda muntliga förhör behöfva anställas. Att dess utom ett rikligt antal problem under de vanliga föreläsningstimmarna bör lemnas till eleverne, för att göra sjelfva undervisningen lefvande, torde knappast behöfva omnämnas, då så redan nu sker.

Orsaken hvarför jag, framför tyska och engelska språken, upptagit det franska bland krigshögskolans undervisningsämnen, kan lättast uttryckas med orden: kriget är en internationel sak, och franskan är det häfdvunna språket vid internationela vare sig fredliga eller krigiska förhandlingar. Jag vill härmed ingalunda hafva sagt, att icke de båda öfriga, synnerligen tyskan — det språk som utan tvifvel eger den mest framstående militärlitteraturen och som talas af en af våre mäktige grannar — äro af stor vikt för en officer, men dels är för en svensk vida lättare, icke blott att lära sig förstå, utan äfven att göra sig förstådd på detta språk, än på franska, dels ingår tyskan för närvarande såsom det främsta språket vid undervisningen uti elementarlärverken. Franska språket är dock allenast upptaget såsom ett valfritt ämne, emedan elevernes ståndpunkt vid inträdet å högskolan, såsom i det föregående är antydt, måste vara vidt olika. Att göra ämnet i den mån fritt, att visserligen elev, som vid inträdet å krigshögskolan underkastade sig ett prof uti franska och dervid ådagalade ett visst mått af kunskap uti detta språk, vardt fritagen från att följa undervisningen uti det samma, medan det deremot för de öfriga vore tvångsämne, har icke synts mig lämpligt, då väl svårligen kan påstås, att en grundligare kunskap uti franska språket är alldeles oundgänglig för en högre militärbildning, och mången elev, som icke sträfvat efter anställning vid generalstaben, hellre skulle vilja använda den tid, franska språket tager i anspråk, på de rent militära ämnena. Att deremot framgent, såsom nu, en kunskap uti detta språk, motsvarande den som kan förvärfvas genom att medfölja den fullständiga undervisningen uti det samma å högskolan, bör uppställas såsom villkor för inträde i generalstaben, torde vara både lämpligt och nödvändigt.

Om det för en generalstabsofficer i allmänhet är af nöden, att känna det språk, hvarpå alla öppna förhandlingar med en möjlig fiende föras, så är det icke mindre oundgängligt, att enskilde medlemmar af nämnde korps känna det språk, som talas inom en grannstats här, ty hvarje sådan är en möjlig fiende, och finnes vid krigstillfälle ej denna kännedom af hans språk åt minstone hos en eller annan generalstabsofficer, går vår härs befälhafvare miste om alla de fördelar, som förhör af tagne fångar, uppsnappade fiendtliga skrifveiser o. s. v. o. s. v. mäktat bereda. Äfven i och för krigsberedelserna under freden är en dylik kunskap uti åt minstone ofvan nämnda omfång af nöden, så vida icke alla underrättelser om grannstatens militära åtgöranden skola tagas ur andra hand och varda otillförlitliga. Då härtill kommer, att en af våre mäktige grannar talar ett språk, det ryska, som knappast eger ringaste frändskap med vårt, som derjemte är en nykomling inom verldslitteraturen och till följd häraf nästan okänt utanför detta grannland, föga bearbetadt och synnerligt svårlärdt, har jag ansett nödigt, att äfven ryska språket upptages bland krigshögskolans ämnen på det sätt, att undervisning uti det samma, på ansökan hos chefen för krigshögskolan, kan få tillgodokomma ett fåtal af eleverne vid högskolan. Denna anordning har synts mig lämplig, för att förebygga för stort tillopp af elever till undervisningen uti det samma, hvilken, af nyss antydda skäl, måste börja alldeles från början med stafning och innanläsning, hvadan *en* lärare heller icke mäktar att samtidigt undervisa mer än någre elever, och äfven därför att högst få elever torde ega den ihärdighet och arbetsförmåga, att de, utöfver det vanliga arbetet vid krigshögskolan, kunna egna sig åt inlärandet af detta språk, hvilket kräfver mycket hemarbete. Att chefen för högskolan genom berörda anordning får tillfälle att, så vida många ansökningar göras om undervisning uti detta språk, bereda sådan åt elever, som i allmänhet visa allvar uti sina studier, men neka sådan åt elev, som drifves dertill må hända af ett slags nyfikenhet, lär icke kunna betraktas såsom någon olägenhet.

Vid de rent militära ämnena torde jag icke böra länge uppehålla mig, då de nu å krigshögskolans generalstabslinie föredragna ämnena af detta slag samt och synnerligen skulle äfven tillhöra den föreslagna högskolan. Att derjemte generalstabstjenst och militärförvaltning, ämnen som upprepade gånger varit påtänkta såsom bärande tilläggas generalstabslinien, blifvit nu upptagna bland högskolans ämnen, torde icke behöfva särskild motivering.

Hvad geodesien vidkommer, har jag upptagit detta ämne såsom valfritt, då det samma svårligen kan sägas vara oundgängligt för en högre militärbildning. Den anmärkning skulle visserligen kunna göras, att, med inräkning af matematik och de båda språken, de valfria ämnenas antal vid högskolan sålunda varder tämligen stort, men härtill kan svaras, att den täflan eleverne emellan, som måste uppstå, efter all sannolikhet kommer att försäkra om, att åt minstone de elever, som önska inträde vid generalstaben, icke lära underlåta att deltaga uti undervisningen äfven i ett eller annat af de ämnen, som äro upptagna såsom valfria.

Hvad vidare tidsindelningen under de tvänne åren af den fullständiga lärkursen vidkommer, så anser jag föreläsningarna första året böra börja den 1. Augusti och med ett kortare afbrott vid Jul-tiden fortgå intill den 1. Maj påföljande år, eller under 36 veckor = 216 dagar. Andra året böra föreläsningarna taga sin början den 1. September och vara intill den 1. Maj året derpå, eller under 32 veckor = 192 dagar. Då den dagliga arbetstiden vid högskolan skulle vara 5 timmar, komme hela lärkursen sålunda att omfatta 2040 timmar.

Att det anslagna timantalet är tillräckligt, icke blott för en grundlig undervisning uti hvarje särskildt ämne, utan äfven för utarbetandet af de mera nämnda praktiska uppgifterna, visar den å bilaga I. upptagna jmförelsen mellan nu varande förhållanden och de blifvande. Såsom ett ytterligare bevis härför skulle kunna anföras, att krigsakademien i Berlin, den erkänt yppersta högskola af detta slag, icke anslår mer än obetydligt större timantal åt något af sina militära ämnen; största skilnaden, uti befästningskonst, uppgår till bort åt 40 timmar; i öfriga ämnen är skilnaden allenast omkring 10 timmar. På goda skäl torde äfven, med tyska förhållanden, större kraf böra ställas på "fästningskriget" såsom undervisningsämne, än hos oss, som för närvarande, med undantag af det i hjertat af landet belägna Karlsborg, endast ega att försvara några få sjöfästningar, der en god del af försvarsanstalterna faller på flottans del, och som väl heller icke gerna kunna komma i tillfälle att utföra några belägringar. Om den tyska krigshögskolan det oaktadt har tre-årig kurs, beror detta derpå, att vid den samma föreläsas: allmän historia, allmän geografi, litteraturhistoria, kemi och fysik, dock så, att *alla* dessa ämnen äro valfria, liksom det äfven står elev fritt att efter godtfinnande under de tvänne sista åren af kursen följa undervisningen uti matematik eller ej.

Jag öfvergår nu till en redogörelse för högskolans sommaröfningar. Om 1. läs-året, såsom ofvan sades, slutar den 1. Maj, kunna högskolans elever efter det sammanslut under Maj och Juni månader samt första dagarne af Juli deltaga uti vapenöfningarna vid vederbörande regementen. Ett dylikt kortvarigt afbrott uti studierna för att deltaga i vapenöfningarna eger redan nu rum och har i alla afseenden funnits vara synnerligt lämpligt, hvadan intet vidare skäl för detta stadgandes bibehållande torde behöfva anföras. 1. sommaröfningen kan sålunda börja omkring den 10. Juli och fortgå till den 1. September, då 2. läsåret tager sin början. 1. sommaröfningen finge sålunda en varaktighet af omkring $1\frac{1}{2}$ månader. För närvarande äro åt generalstabsliniens s. k. praktiska öfningar 2 månader anslagna, och jag anser denna tidrymd ovilkorligen behöfelig, synnerligen som till de nu varande olika öfningsgrenarne torde böra fogas särskilda fältöfningar. Första hälften af Maj månad sista året, d. v. s. tiden omedelbart efter afgangspröfvans afläggande, skulle komma att tagas i anspråk för dessa senare. Då kursen å krigshögskolan ej lämpligen kan börja med en sommaröfning, återstår endast i och för fältöfningarna att välja mellan Maj månad eller Juli månad efter vapenöfningarnas slut. Den olägenhet som Maj månad i detta afseende eger, eller att i fråga varande öfningar komma att till tiden delvis samman-

falla med arméns befälsmöten, torde till fullo uppvägas deraf, att eleverne med den föreslagna anordningen fritagas från en fram- och åter-resa mellan Stockholm och landsorten. Ett ytterligare skäl, hvarför Maj månad blifvit vald, är vidare, att det skulle gifva anledning till åtskilliga olägenheter, om den gamla lärkursens avslutande alldeles omedelbart efterföljdes af nye elevers inträde vid högskolan. Med denna anordning skulle sommaröfningarna altså komma att sammanlagdt få den varaktighet af två månader, som de för närvarande ega. Hvad åter deras anordning uti enskildheter vidkommer, så torde följande fördelning bäst tillgodogöra den för dem sålunda anslagna tiden.

Efter elevernes återkomst till hufvudstaden från vapenöfningarna skulle dagarne från den 10. till den 15. Juli af 1. sommaröfningen egnas åt besök, under vederbörande lärares ledning, vid befästningarna i Stockholms skärgård, artilleriets verkstäder i Stockholm, patronfabriken å Marieberg o. s. v.

Från den 15. Juli torde eleverne böra under två till tre veckor deltaga uti högre artilleri- och ingenjör-skolans artilleriöfningar, hvilka, enligt nu gällande föreskrifter och väl äfven framdeles, komma att försiggå under slutet af Juli månad hvarje udda år och således fullkomligt till tiden sammanfalla med den föreslagna krigshögskolans. Fördelarne af en dylik gemensamhet uti artilleriöfningarna ligga i öppen dag. Artillerimanskap, hästar och materiel behöfva icke tvänne gånger forslas till öfningsfältet; kostnaderna måste, så väl till följd häraf som på grund af den icke obetydliga minskningen i ammunitionsåtgången o. s. v., nedbringas. De möjliga olägenheterna kunna genom lämpliga anordningar fullkomligt häfvas. Krigshögskolans elever behöfva allenast såsom åskådare deltaga i skjutningarna, då hufvudsyftet med deras deltagande är att vinna kännedom om artillerieldens verkan och vilkoren för den sammes tillgodogörande, icke deras personliga artilleristiska utbildning. Den omständigheten, att antalet deltagare uti skjutningarna varder stort, kommer således icke att i någon mån göra intrång på artilleri- och ingenjör-officerarnes utbildning. Den vid i fråga varande öfningar förekommande noggranna inskjutningen af artilleripjeser i och för upprättandet af uppsättningstabeller o. s. v. kan förläggas till slutet af öfningarna, och krigshögskolans elever fritagas från deltagande uti den samma, och är det ur denna synpunkt jag här ofvan icke velat bestämma tiden för deras vistelse å artilleriets skjutplats noggrannare än till två *eller* tre veckor.

Efter artilleriöfningarnas slut, d. v. s. under första veckan af Augusti, skulle de i det föregående omnämnda rekognoseringsöfningarna taga sin början. De skulle, såsom sagdt, räcka 14 dagar. Med de samma, anser jag, att — förutom några krogveringsöfningar — under mera nämnde månads sista vecka praktiska uppgifter uti taktik och fältbefästningskonst kunna och böra förenas. För närvarande väljas de områden, som krigshögskolans elever under öfningarna uti fältmätning få sig anvisade till rekognosering, icke ur annan synpunkt, än att de samma skola framvisa lämplig omväxling uti markens former och beklädnad. Med det skaplygne vårt land, synnerligen uti hufvudstadens omgifningar, eger, möta emellertid inga synnerliga svårigheter

att välja rekognoseringsområdena så, att de icke blott uppfylla nyss antydda fordringar, utan äfven lämpa sig, under olika strategiskt-taktiska förutsättningar, såsom fältställningar eller såsom enskilda delar af större sådana, hvilka vidare, under olika antaganden rörande den tid fienden lemnar den försvarande till förberedelser o. s. v., kunna förstärkas med skyttegrafvar, batterier och fältförskansningar af allehanda slag. En dylik anordning skulle bereda eleverne tillfälle att uppgöra sina förstärknings- och förskansnings-planer på en mark, som de under den topografiska uppmätningen måst noggrant undersöka och skärskåda från alla sidor, för att sanningsenligt afteckna, och vidare skulle de, med den noggranna kännedom de ega om den samma, få en klar bild af den tillväxt i styrka, som mer eller mindre fullständiga förskansningsarbeten mäktat skänka en i och för sig god fältställning. De taktiskt-fortifikatoriska fältmättningsöfningarna skulle äfven på detta sätt tjena såsom en god förberedelse för, ej mindre andra läsårets praktiska uppgifter i berörda ämnen, än äfven det följande årets fältöfningar.

Dessa senare skulle vara ordnade i öfverensstämmelse med generalstabens nu varande fältöfningar och ledas af chefen för krigshögskolan, läraren i generalstabstjänst eller någon af chefen för generalstaben föreslagen regementsofficer af generalstaben, i hvarje fall med biträde af nödigt antal af krigshögskolans lärare (företrädesvis uti nämnda ämne, krigskonst och krigshistoria). Hvad nyss är sagdt, eller att dessa fältöfningar skulle vara ordnade i öfverensstämmelse med de sedan 15 år här i landet pröfvade och lämpliga befunna generalstabens fältöfningar, torde vara till fyllest, för att karakterisera de samma. Det tillägg torde endast behöfva göras, att de under öfningarna utlemnade uppgifterna till sin omfattning borde lämpas efter elevernes olika ståndpunkt, samt att det mer eller mindre tillfredsställande sätt, hvarpå i fråga varande uppgifter af dem löstes, borde tagas i betraktande vid bestämmandet af det slutliga vitsordet åt hvarje elev uti "generalstabstjänst".

Så ordnade, skulle mera nämnda öfningar jemte de i det föregående omnämnda skriftliga profven tjena såsom afslutning af lärkursen i dess helhet.

Att ett slags afslutning emellertid äfven bör ega rum vid slutet af 1. läsåret, är till förne framhållet samt, i sammanhang dermed, att utfallet af den samma skulle afgöra, hvilka af eleverne som borde få tillträde till högskolan under 2. läsåret, hvarjemte några ord då jemväl nämndes om de skäl, som syntes mig påkalla ett dylikt stadgande. Frågans vigt torde kräfva, att hon än ytterligare skärskådas. Krigshögskolan kan visserligen sägas vara ett på sätt och vis fritt lärverk, om man tager i betraktande, att vid henne antagas elever (de i det föregående så kallade extra eleverne), hvilka icke undergå särskilda inträdesprof, och hvilkas arbetsamhet och allvar uti studierna icke stå under någon kontroll af högskolans lärare. Man får dock icke förbise, att å andra sidan de öfrige eleverne — de för hvilka högskolan i första hand är afsedd — äro kommenderade till den samma, samt att de under sin kommandering derstädes åtnjuta vissa förmåner, förutom det att de äro fritagne från sin egentliga militära tjänst. Det är denna senare synpunkt som, så länge lärverket å

Marieberg egt bestånd, gjort sig gällande vid föreskrifvandet af att ett visst antal repetitioner, olika under olika tidpunkter beroende på läsordningen, bort med godkännande genomås af elev, för att han skolat få kvarstanna vid lärverket under hela föreläsningstiden. Uppfylles icke detta vilkor, skiljes han nu såsom till förne från lärverket när som helst, utan hänsyn till huru långt lärkursen framskridit.

En liknande anordning vid den föreslagna krigshögskolan skulle visserligen kunna sättas i verket, och de skriftliga profven öfvertaga repetitionernas roll här vid lag, men jag tror icke, att i fråga varande stadgande, som är lämpadt efter sättet för undervisningens drifvande vid den nu varande krigshögskolan, ehuru det samma i vanliga fall bör vara en kraftig sporre till flit från elevernes sida, är fullt ändamålsenligt med den föreslagna högskolans undervisningssätt. Äfven med otillfredsställande flit eller med ej fullt tillräcklig fattningsgäfvä torde eleverne af ett deltagande uti en hel underafdelning af en lärkurs, så ordnad som å den föreslagna högskolan, kunna draga någon fördel, då deremot ett afbrott midt under kursens lopp skulle göra den dit intills af dem använda tiden och det nedlagda arbetet nära nog alldeles föfänga. En sjukdom af tämligen kort varaktighet eller en af ungdomligt lättsinne alstrad tillfällig försumlighet skulle derjemte, med detta stadgande, lätteligen aflägsna en annars skicklig elev från lärverket. Stadgandena rörande tvångsafgång från högskolan torde böra taga hänsyn till dessa omständigheter och söka i möjligaste mån förena samtliga elevers enskilda fördel, som ju i stort sedt är hela härens. Detta, tror jag, vinnes bäst, om tvungen afgang under loppet af 1. läsåret icke behöfver ifrågakomma, utan i stället afgörandet här vid lag uppskjutes till de vid slutet af 1. läsåret anställda afslutningsprofven, så att elevernes tillträde till de derpå följande sommaröfningarna och nästa läsårs undervisning göres beroende af utfallet af dessa prof; dock icke på det sätt, att de samma allena skulle tagas i betraktande vid vitsordens bestämmande, utan bör dervid äfven afseende fästas å de af eleverne under 1. läsåret i allmänhet ådagalagda framsteg. Elever, som af ett eller annat skäl icke väl tillgodogjort sig detta läsårs undervisning, kunna icke ega något anspråk på att under kursens 2. år fritagas från sin egentliga tjenstgöring och å nyo taga lärarnes tid och krafter i anspråk. Ett fortsättande af lärkursen från deras sida skulle heller icke för dem innebära någon egentlig nytta, så vida de alls icke eller endast med nöd kunnat följa det 1. årets undervisning.

Vid 2. läsårets slut skulle äfven afslutningsprof af ofvan antydda beskaffenhet anställas.

Jemväl denna tidpunkt lämpar sig till ett slags förnyad gallring af eleverne, och jag anser den samma heller icke böra lemnas obegagnad. Bevekelsegrunden härtill är tydlig. Det låter ju mer än väl tänka sig, att en elev, som med god flit följt 1. läsårets undervisning, det 2. året deremot varit ytterst försumlig, så att hans medtagande till fältöfningarna vore ändamålsöst. De elever, som icke fullt tillfredsställande följt detta läsårs undervisning, böra därför icke undfå kommendering till de

derpå följande fältöfningarna, utan skola omedelbart återgå till deltagande uti sina regementens vapenöfningar.

Hvad åter sjelfva formen för nu antydda gallring vidkommer, så håller jag före, att hon bör anordnas på ett sätt, som så litet som möjligt bringar till den militära allmänhetens kunskap, att en elev fallit igenom uti de föreskrifna profven. Samtliga elever böra för den skull till en början beordras till krigshögskolan för blott 1. läs-året; sedan utfärdas ny order för dem, som blifvit vederbörligen anmälde till deltagande uti 2. årets kurs, och lika så för dem, som efter afläggandet af 2. årets afslutningsprof blifvit anmälde till deltagande uti fältöfningarna. Af samma skäl anser jag, att betyg öfver genomgångna afslutningsprof böra lemnas åt samtliga elever, äfven åt dem hvilka icke anses böra vidare få fortsätta lärkursen.

Hvad jag ofvan sagt må dock ej så fattas, som skulle ej elev kunna när som helst för visad *uppenbar försumlighet* skiljas från lärverket, men detta, som naturligtvis bör kunna ske, kommer antagligen äfven att i det blifvande reglementet för högskolan närmare bestämmas.

En fråga, som eger sammanhang med den tvungna afgangen, är, huru vida elev, som en gång på nämnda sätt blifvit skild från högskolan, bör få tillstånd att på nytt inträda vid den samma. Att ordinarie elev, som efter första läsarets slut icke vidare undfår kommendering till högskolan, icke för ty, om han efter erhållen tjänstledighet dertill anmäler sig, bör kunna såsom extra elev få tillträde till den samma under följande läsår, torde ligga både i elevernes och statens rätt fattade intresse. Jag anser emellertid, att en dylik elev jemväl må kunna, utan förnyade inträdesprof, få ytterligare en gång såsom ordinarie elev börja deltaga uti en senare lärkurs. Ett sådant medgifvande, ehuru möjligen i så måtto betänkligt, att det samma skulle kunna sägas medelbarligen uppmuntra till mindre allvar i de en gång påbörjade studierna, torde dock böra inrymmas åt elev. Bristande flit under första besöket å högskolan bör väl icke tillräknas en elev såsom ett så stort fel, att han för all framtid skall utestängas från möjligheten att godtgöra det samma, lika litet som en tillfällig sjukdom, den der omöjliggjort eller försvårat för eleven att med tillbörlig kraft följa undervisningen å högskolan, rättvisligen bör få utgöra något hinder för hans inträde vid ny kurs. Att här vid lag inrymma åt krigshögskolans lärarekollegium makten att afgöra, huru vida åt från lärverket på nämnda sätt skild elev nytt inträde bör medgifvas eller ej, anser jag icke af nöden, då de en gång genomgångna inträdesprofven böra vara till fyllest för att försäkra lärverket om, att icke afgjordt olämplige elever der få inträde.

Jag sammanfattar nu underdånigst hvad här blifvit anfördt på sätt som följer:

Lärkursen å krigshögskolan är två-årig och börjar den 1. Augusti hvarje år med jemnt ordningsnummer; första lärkursen tager sin början å nämnde dag 1878.

Kursen omfattar tvänne föreläsningstider, den första till 9 månader, den andra till 8 månader, samt tvänne sommaröfningar, af sammanlagdt omkring två månaders varaktighet.

Till deltagande uti undervisningen vid krigshögskolan såsom ordinarie elever under lärkursens 1. föreläsningstid beordras samtliga officerare, som af chefen för krigshögskolan anmälas hafva med godkännande undergått de inträdesprof, hvilka samma år under April månad egt rum.

De ämnen, uti hvilka undervisning å krigshögskolan meddelas, äro:

Tvångsämnena:

Militära: krigshistoria, krigskonst, generalstabstjenst, militärförvaltning, vapenlära (artilleri), befästningskonst och militärgeografi,

Icke-militära: matematik (under 1. föreläsningstiden).

Valfria ämnen:

Geodesi, matematik (under 2. föreläsningstiden), franska språket, ryska språket (undervisning meddelas på ansökan och med chefens för krigshögskolan medgifvande).

Undervisningen sker genom föredrag och utdelade frågor, som skriftligen besvaras. De senare äro af två slag: af mindre omfång, som utarbetas å högskolan under öfvervakning och utan hjälpmedel, samt hemfrågor, vid hvilkas utarbetande hjälpmedel få nyttjas.

1. föreläsningstiden börjar den 1. Augusti och räcker, med omkring 14 dagars afbrott vid Jul-tiden, till utgången af April månad året derefter.

Den 1. derpå följande Maj återgå samtliga elever till vederbörande regementen för att deltaga uti vapenöfningarna.

Dess förinnan anställas årsafslutningsprof förmedelst utdelade frågor, som skriftligen besvaras. Elever, som uti de samma varda godkände, beordras till ny inställelse den 10. Juli, för att deltaga uti 1. sommaröfningen och den derpå följande 2. föreläsningstiden. Utfallet af dessa prof är i nämnda afseende icke det allena bestämmande, utan tages hänsyn jemväl till den flit och de framsteg, eleverne under 1. föreläsningstiden i hennes helhet ådagalagt.

De vitsord, som lemnas uti hvarje ämne vid årsafslutningsprofven, äro: »berömlig», »med beröm godkänd», »godkänd», »försvarlig», »otillräcklig».

1. sommaröfningen börjar den 10. Juli och räcker till Augusti månads slut. Öfningen omfattar:

från den 10.—15. Juli — besök vid fästningar, artilleriverkstäder m. m.,

» » 15. Juli—början af Augusti — skjutöfningar å artilleriets skjutplats (gemensamma med högre artilleri- och ingenjörskolans),

» början af Augusti—samma månads slut — topografiska och befästnings-öfningar.

2. föreläsningstiden börjar den 1. September och räcker, med 14 dagars afbrott vid Jul-tiden, till utgången af April månad följande år.

Vid 2. föreläsningstidens slut anställas afslutningsprof. Elever, som uti de samma varda godkände, beordras till deltagande uti högskolans 2. sommaröfning; öfrige elever återgå till vederbörande regimenten. Betyg öfver utfallet af dessa prof lemnas efter ofvan nämnda grunder.

2. sommaröfningen börjar den 1. Maj och fortgår omkring 14 dagar.

Vitsord för denna öfning tillfogas betygen för 2. årets afslutningsprof.

Öfverordande myndigheter; befäls- och lärare- samt öfrig personal. Enligt Eders Kongl. Maj:ts Nådiga instruktion för militärlärverkens öfverstyrelse af den 13. November 1866 tillkommer högsta inseendet öfver den nu varande krigshögskolan, lika som öfver krigsskolan, en *inspektör* och en *krigsundervisningskommission*. Dessa myndigheters inbördes förhållande bestämmes närmare genom nämnda Nådiga instruktion. Sålunda omfattar krigsundervisnings-kommissionens verksamhet, hvad krigshögskolan vidkommer, hufvudsakligen: pröfning af sådana frågor rörande undervisningen och lärarepersonalen, hvilka skola underställas Eders Kongl. Maj:ts afgörande, sjelfständigt afgörande af vissa dylika frågor, förordnande af lärare, uppgörande af underdåniga förslag till program i afseende på omfånget af den teoretiska och praktiska bildning som skall meddelas eleverne på högskolans olika linier, fastställandet af lärböcker o. s. v. Inspektören för militärlärverken, som är ordförande uti krigsundervisnings-kommissionen och uti den samma, då meningarna äro lika delade, eger den afgörande rösten, har derjemte inspektionsrätt öfver högskolan, vakar öfver ordning och disciplin vid den samma, utfärdar på grund häraf ordningsstadgar för henne, afgör framställningar af högskolans chef, hvilka icke äro af den beskaffenhet att de skola underställas vare sig Eders Kongl. Maj:t eller krigsundervisnings-kommissionen o. s. v. De särskilde vapencheferne, cheferne för artilleriet, för fortifikationen och för generalstaben, äro likstälde ledamöter af krigsundervisnings-kommissionen, men hvars och ens af dem förslag till program för undervisningen på den linie, hvilkens talan han särskildt eger att föra, skall tjena såsom »hufvudsaklig» ledning vid uppgörandet af kommissionens slutliga underdåniga förslag rörande undervisningens omfattning å nämnda linie, hvarjemte inga frågor rörande särskildt denna linie få afgöras af kommissionen, utan att han är närvarande.

Hvad krigsundervisnings-kommissionens ställning till den föreslagna krigshögskolan vidkommer, så torde intet skäl kunna framkastas, hvarför någon ändring härutinnan skulle vara af behovet påkallad. Under i fråga varande kommission skulle således för framtiden komma att lyda trenne lärverk: krigshögskolan, den högre artilleri- och ingenjör-skolan å Marieberg samt krigsskolan, hvilkas undervisning, i stort sedt, kommissionen hade att ordna och öfvervaka efter samma grunder som för närvarande. Uti den redan nu stadgade sammansättningen af krigsundervisnings-kommissionen ligger en säker borgen, för att ett högt mått af sakkunskap alltid skall stå att finna inom denna öfverstyrelse, och den högsta militärbildningens ordnande och öfvervakande torde därför äfven alt framgent, efter enahanda grunder som nu, böra förtros åt berörda kommission. Att chefen för krigshögskolan, i likhet med che-

ferne för de båda nu varande militärlärverken, skulle tillhöra kommissionen, torde knappast behöfva nämnas.

Under krigsundervisnings-kommissionen, såsom högsta myndighet i de egentliga undervisningsfrågor hvilka Eders Kongl. Maj:t icke finner för godt att sjelf afgöra, skulle en regementsofficer, helst af öfverstelöjtnants grad, föra det egentliga militära befälet öfver krigshögskolan och vara chef för den samma. Chefen, som till denna befattning borde förordnas af Kongl. Maj:t, uppå förslag af chefen för generalstaben inlemnadt genom krigsundervisnings-kommissionen, skulle ega samma makt och myndighet, som tillkomma chefen för nu varande krigshögskolan, med endast de smärre afvikelser, som föranledas deraf, att högskolans läge och äfven andra härmed sammanhang egande förhållanden göra hans rent militära ställning närmast jemförbar med afdelningschefernes vid generalstabens hufvudstation. Att vidare i enskildheter utveckla chefens för högskolan samtliga åligganden torde efter nu gjorda antydningar icke vara af nöden.

Då till chef för krigshögskolan, med hänsyn till de pligter, som åligga honom, lämpligen bör utses officer, som tillhör eller åt minstone till förne tillhört generalstaben, uppstår ett förhållande, på hvilket jag särskildt vågar fästa Eders Kongl. Maj:ts Nädiga uppmärksamhet. Befattningen är af den art, att den samma, för att kunna skötas så som hon bör, under jemförelsevis lång tid, t. ex. under tre till fyra lärkurser eller sex till åtta år, bör innehafvas af samme officer. Den korps, hvilken chefen vid utnämningen till denna befattning tillhör, så vida han fortfarande skall kvarstå med lön på stat vid den samma, kommer sålunda för nämnda tid af 6 till 8 år att gå miste om en af sine regementsofficerare. Ett sådant förhållande skulle varda synnerligt betänkligt, i främsta rummet för generalstaben. Denne korps har för närvarande icke mindre än 6 officerare använde i egenskap af lärare och repetitörer vid lärverket å Marieberg. Efter generalstabsliniens utbrytning skulle visserligen antalet dylika anställningar vid nämnda lärverk komma att minskas till 4, men i stället tillkomma flere lärare- och repetitörs-befattningar vid den nya högskolan af den art, att de nästan med nödvändighet måste bestridas af officerare ur generalstaben. Äfven vid krigsskolan torde lärarebefattningen uti krigskonst alt framgent, såsom nu, böra likaledes förtros åt en officer af generalstaben. Sammanlagdt 11 till 12 officerare ur mera nämnde korps komma sålunda i en framtid att städse vara verksamme såsom lärare vid militärlärverken. Detta är ingen olägenhet, utan tvärt om, enligt min tro, i det stora hela en fördel för staben, ej mindre än för undervisningen. De såsom lärare använde officerarne dragas jemförelsevis för blott kort tid från den vanliga stabstjenstgöringen; men sedan den nya krigshögskolan trädt i verksamhet, varder antalet på nämnda sätt använde officerare så stort, att generalstaben svårligen utan synnerliga olägenheter kan ytterligare undvara en af sine regementsofficerare, såsom händelsen skulle blifva med chefen för krigshögskolan. Att transporterera den till chef för krigshögskolan utsedde officeren från generalstaben till ett regemente af armén skulle väl icke städse låta sig göra, och det regemente, som på detta sätt finge afstå en regementsofficers-beställning åt en officer,

hvilken endast någon gång trädde i tjänstgöring vid regementet, komme genom nämnda transport uti ett föga fördelaktigt läge. Af detta skäl anser jag oundgängligt, att chefsbefattningen vid högskolan uppföres till lön på krigshögskolans stat. Den till chef förordnade officeren kvarstår utan lön vid den korps, han förut tillhör, efter i hufvudsak samma grunder, som generalstabens kaptener och löjtnanter för närvarande kvarstå i regementen af armén, och den genom hans förordnande uppkomna ledigheten besättes i vanlig ordning. Härigenom vinnes den fördelen, att chefsbefattningen vid krigshögskolan alltid kommer att medföra samma förmåner för sin innehafvare, vare sig denne tillhör en garnisonerande korps eller en indelt, eller den ena eller andra af de båda regementsofficers-grader, som kunna för honom ifrågakomma (majors eller öfverstelöjtnants grad). Chefens aflöningsförmåner äro för den skull äfven upptagna till likhet med öfverstelöjtnantsgradens vid generalstaben eller den högsta af de båda nämnda.

2 yngre officerare af generalstaben anser jag böra vara anstälde vid högskolan i egenskap af repetitörer, med åliggande att turvis vaka öfver ordningen inom hør-salarne, efterse att samtliga elever infinna sig å utsatt tid, mottaga anmälanden om tillfälligt förfall för eleverne, öfvervaka utarbetandet af elevernes skriftliga uppgifter o. s. v., föra protokollet vid sammanträdena af högskolans lärarekollegium samt derjemte, den ene tjänstgöra såsom sekreterare vid krigsundervisnings-kommissionen, och den andre biträda chefen för högskolan vid de vanliga expeditionsgörömlen i egenskap af adjutant.

Hvad krigshögskolans lärarestat vidkommer, så torde den samma böra utgöras af följande antal lärare:

uti krigshistoria.....}	3	lärare
» krigskonst.....}		
» generalstabstjenst....	1	»
» militärförvaltning....	1	»
» vapenlära.....	1	»
» befästningskonst.....	1	»
» militärgeografi.....	1	»
» matematik.....	1	»
» franska språket.....	1	»
» ryska språket.....	1	»

till samman 11 lärare.

Orsaken, hvarför antalet lärare uti krigshistoria och krigskonst blifvit sammanlaget och upptaget till trenne, är dels att dessa båda ämnen, som enligt bilaga II. fordra icke mindre än 9 föreläsningstimmar uti veckan under hela lärkursens lopp, icke gerna kunna öfverlåtas åt allena tvänne lärare, så vida desse, vid sidan af lärareverksamheten, skola kunna sköta sina egentliga tjänsteåligganden, och dels att åtskilliga af de särskilda vetenskapsgrenar, hvari dessa båda ämnen sönderfalla: krigs-

konstens historia, krigens historia, taktik, strategi och armé-organisationslära bäst sammanföras på det sätt, att samme lärare föredrager både den historiska utvecklingen af vetenskapsgrenen och den sammes nu varande ståndpunkt.

Att alla de öfriga lärämnena, med undantag må hända af generalstabstjänst och militärförvaltning, fordra åt minstone hvar sin lärare, så vida denne icke af sin sysselsättning å högskolan skall varda för mycket hindrad uti annan tjänsteverksamhet, framgår af nyss nämnda bilaga. Med den beräkningsgrund för lärarearfvodena, hvilken är upptagen å bifogade underdåniga förslag till stat för krigshögskolan (bilaga III.), inverkar emellertid icke antalet lärare på det uti staten upptagna sammanlagda beloppet af lärarearfvodena, hvadan ämnesfördelningen lärarne emellan, med iakttagande af nyss nämnda allmänna vilkor, för hvarje särskildt tillfälle torde böra lämpas efter för hand varande förhållanden.

Hvad geodesien vidkommer, är här ofvan ingen särskild lärare uti detta ämne upptagen, ej heller å berörda underdåniga förslag till stat något arfvode för den samme beräknadt, då den skyldighet, som för närvarande åligger generalstabens professor, att vid lärverket å Marieberg meddela undervisning uti matematisk geografi, tydligen, utan olägenhet för den samme, kan och bör öfverflyttas till den nya högskolan. I nu gällande föreskrifter för lärarnes antagande m. m. anser jag ingen ändring vara af nöden.

I det föregående är nämndt, att åtskilliga frågor rörande elevernes inträde vid, deras afgang från högskolan m. m. skulle vara beroende på pröfning af krigshögskolans lärarekollegium. Chefen för krigshögskolan och samtliga lärare i tvångsämnen vid den samma skulle ingå såsom ledamöter af kollegiet, uti hvars sammanträden och beslut chefen för generalstaben vid de tillfällen, då han funne så för godt, egde att taga del och då såsom ordförande, hvilken befattning annars borde tillkomma chefen för högskolan. Hvad lärarekollegiets befogenhet vidkommer, torde de här ofvan underdånigst gjorda antydningarna vara till fyllest, för att kunna uppskjuta ordandet om de vidare bestämmelserna rörande kollegiets verksamhet, till dess fråga i en framtid varder om utfärdande af ordningsstadga för lärverket.

Den för högskolan i öfrigt nödiga personal anser jag vara: en redogörare och en vaktbetjent.

Krigshögskolans personal skulle sålunda varda:

- 1 chef för krigshögskolan,
- 2 repetitörer,
- 12 lärare, deri inräknad professorn vid generalstaben,
- 1 redogörare och
- 1 vaktbetjent.

Krigshögskolans stat. Å det förslag till stat för krigshögskolan, hvilket innehålles å underdånigst bifogade bilaga III., är chefen för krigshögskolan, i enlighet med hvad ofvan är sagdt, upptagen till fullkomligt lika aflöningsförmåner med en öfverstelöjtnant vid generalstaben.

Arfvodet åt repetitörerna har jag ansett böra upptagas till 600 kronor för hvardera. Repetitörerna vid det nu varande lärverket å Marieberg åtnjuta 750 kronor hvardera; lärverkets läge utanför staden, det vid det samma brukliga repetitions- och examens-väsendet jemte flere andra omständigheter göra tjenstgöringen såsom repetitör derstädes icke obetydligt mera ansträngande än vid den föreslagna krigshögskolan, en skiljaktighet som syns mig jemväl böra iakttagas vid bestämmandet af arfvodena för repetitörerna vid den senare.

Äfven vid lärarearfvodenas bestämmande har jag tagit hänsyn till de i visst afseende olika förhållandena vid det föreslagna lärverket och det nu varande. Lärarearfvodena vid det förra komma sålunda att ställa sig i någon mån lägre än de motsvarande vid det senare, der olika lärkurser gå in uti hvar andra och der repetitioner och examina taga icke obetydligt mera tid uti anspråk, än granskningen af elevernes skriftliga uppgifter vid den föreslagna krigshögskolan, vid hvilken lärarne dess utom äro fritagne från ett icke ringa antal timmar, som äro uppförda bland deras undervisningsskyldighet, men som komma att anslås åt eleverne i och för utarbetandet af nämnda skriftliga uppgifter. Det föreslagna beloppet, 300 kronor årligen för hvarje timmes undervisningsskyldighet i veckan, beräknad efter den å bilaga II. upptagna tidsindelningen för de olika ämnena, torde motsvara detta syfte. För de fyra lärare, professorn vid generalstaben oräknad, hvilkas undervisningsskyldighet är begränsad till hvar annat år, kan dock nämnda beräkningsgrund icke ensam tillämpas. Ehuru föreläsningar för dem ifrågakomma endast hvar annat år, taga dock granskning af inträdesprovrens uppgifter, lärarekollegiets sammanträden o. s. v. deras tid i anspråk äfven det år de skulle vara fria från undervisningsskyldighet, hvadan någon ersättning derför borde tillerkännas dem. Jag föreslår underdånigst i detta afseende ett belopp af 500 kronor för hvar och en af dem såsom arfvodestillägg för *hel* lärkurs (tvänne år). Högsta *årliga* arfvodet, uti matematik, kommer sålunda att uppgå till 1350 kronor: lägsta *årliga* arfvodet, uti militärförvaltning och militärgeografi, ämnena som endast föredragas hvar annat år, till 550 kronor.

Arfvodet för redogöraren är uppfördt till 500 kronor.

För vaktbetjenten är arfvodet föreslaget till 750 kronor, eller till samma belopp som vid öfriga allmänna verk uti hufvudstaden, der endast *en* dylik finnes anställd.

Vid bestämmandet af det årliga anslaget till krigshögskolans sommaröfningar har måst tagas uti betraktande, att det stora flertalet af krigshögskolans elever kommer att tillhöra infanteriet och sålunda nödvändigt under fältöfningarna måste göra sig beridne å för tillfället hyrde hästar — såsom äfven förhållandet måste blifva med elever af kavaleriet, så länge icke hästtransport-ersättning tillkommer beridne officerare vid kommenderingar af längre varaktighet — samt att eleverne för denna utgift billigtvis böra hållas skadeslöse genom en ersättning efter samma grunder som den, hvilken för närvarande utgår till oberidne officerare, som beordras deltaga uti generalstabens fältöfningar, liksom äfven dagtraktamente m. m. torde böra tillerkännas samtliga elever så väl under dessa öfningar som under öfriga sommaröfningar, hvilka

försiggå utom hufvudstaden. Då emellertid antalet elever, som deltaga uti l. sommaröfningen och än mindre uti fältöfningarna, till följd af den nödvändiga afgangen under kursens lopp, aldrig kan komma att uppgå till maximiantalet, 30 elever, har jag trott, att ett årligt anslagsbelopp af 4000 kronor i och för bestridandet af ofvan nämnda med sommaröfningarna förenade kostnader skulle vara till fyllest.

Till expenser, ved, ljus, städning m. m. har ett belopp af 2500 kronor blifvit upptaget, hvarigenom den föreslagna staten för krigshögskolan kommer att sluta på en summa af 25640 kronor.

Sedan sålunda samtliga uti staten för krigshögskolan upptagna anslagsbelopp blifvit granskade, återstår allenast en härmed sammanhängande fråga att närmare utveckla, den, huru vida eleverne å högskolan skola under vistelsen vid den samma åtnjuta någon särskild ersättning. Ehuru visserligen skulle kunna sägas, att eleverne, derigenom att de äro fritagne från sin egentliga tjenstgöringsskyldighet men icke dess mindre uppbära sina vanliga aflöningsförmåner oafkortade, fått all den ersättning de skulle kunna påräkna, har jag dock, i betraktande deraf att vistelsen uti hufvudstaden alltid måste blifva dyr, ansett nödvändigt, att officerare, som icke tillhöra hufvudstadens garnison, under vistelsen vid högskolan få åtnjuta inqvarteringsersättning till likhet med i Stockholm garnisonerande subalternofficerare. Krigshögskolans elever skulle sålunda varda något så när likstälde uti detta afseende med högre artilleri- och ingenjör-skolans elever, hvilka under vistelsen vid denna skola åtnjuta fri bostad, hvarjemte äfven högskolans elever inbördes komme i en något mera jembördig ställning i afseende på aflöningsförmåner, än som annars måste blifva händelsen, så länge den nu nödvändiga skilnaden mellan indelta arméns och den värfvades aflöning förefinnes.

Hela inqvarteringsersättningen efter nämnda grunder åt samtliga 30 elever skulle uppgå till 6750 kronor. Chefen för högskolan borde jemväl åtnjuta öfverstelöjtnants inqvarteringsersättning med 825 kronor. Den tillökning uti förslagsanslaget under 4. hufvudtiteln till »inqvarteringskostnader uti Stockholm», hvilken krigshögskolan komme att orsaka, skulle sålunda uppgå till högst 7575 kronor.

De ökade utgifter, statsverket skulle få vidkännas genom krigshögskolans upprättande, uppgå dock icke i sjelfva verket till här ofvan angifna belopp. Efter generalstabsabliniens utbrytning från lärverket å Marieberg torde staten för detta lärverk kunna i någon mån minskas, så att härigenom en besparing uppstår. Ett eller annat lärare-arfvode derstädes torde nämligen kunna nedsättas, då undervisningsskyldigheten för läraren inskränkes; åt minstone en af de fem nu varande repetitörsbefattningarna torde varda öfverflödig o. s. v. Då jag emellertid icke eger den noggranna kännedom om lärverkets å Marieberg alla förhållanden, hvilken är nödvändig för att kunna riktigt beräkna beloppet af den nedsättning, staten för det samma torde böra undergå, vågar jag underdånigst föreslå, att Eders Kongl. Maj:t täcktes uppdraga åt krigs- undervisnings-kommissionen, att afgifva förslag uti detta afseende.

Likaledes vågar jag underdånigst föreslå, att Eders Kongl. Maj:t framdeles, om den nya krigshögskolan kommer till stånd, täcktes med afseende på den s. k. Hammar-skiöld-Risellschöldska stipendiifondens samt den s. k. löneförbättringsfondens fördelning mellan krigshögskolan och högre artilleri- och ingenjör-skolan infordra krigs- undervisnings-kommissionens yttrande. Ur båda dessa fonder utdelas stipendier och prisbelöningar åt den nu varande krigshögskolans elever, vare sig desse i anseende till det vapen som de valt äro skyldige att genomgå nämnda skola, eller af fri vilja begagna undervisningen vid den samma. Den nya krigshögskolans elever, som samt och synnerligen komma att tillhöra den senare kategorien af elever, torde äfven böra få åtnjuta sin andel af dessa, för den högre militärbildningens främjande skänkta medel.

Skulle Eders Kongl. Maj:t skänka Nådigt bifall åt denna min underdåniga hemställen angående upprättandet af en krigshögskola i Stockholm, får jag underdånigst föreslå, att denna högskola må taga sin början under år 1878, då enligt Eders Kongl. Maj:ts Nådiga befallning ny kurs skall börja vid den nu varande krigshögskolan å Marieberg, samt att Nådigt framställning derom måtte göras till näst sammanträdande riksdag, då hälften af det för år beräknade beloppet eller 12820 kronor torde böra för 1878 å ordinarie stat uppföras jemte 10000 kronor å extra-ordinarie stat till anskaffande af inventarier och öfrigt för krigshögskolan nödig materiel. Jag får äfven underdånigst föreslå, att krigshögskolan måtte få sin lokal i den flygel af Frimurare-ordens f. d. hus på Ridderholmen, som icke för närvarande af generalstaben disponeras, samt att nödiga medel måtte begäras för att sätta den i sådant skick, att den för ändamålet blifver fullt lämplig, och torde i sådant hänseende öfverintendents-embetet erhålla Nådigt befallning att i samråd med chefen för generalstaben dertill uppgöra förslag. Då denna flygel bör för ändamålet vara tillräcklig och svårigen lämpligare torde kunna användas, har jag så mycket förr ansett mig böra föreslå denna lokal för krigshögskolan, som tjänstgöringsförhållandena derigenom för en stor del af lärarne och för repetitörerne underlättas, och den minsta tid för öfrigt arbete derigenom går förlorad. Derigenom underlättas äfven chefens för generalstaben tillsyn öfver lärverket, och slutligen underlättas eller rättare möjliggöres endast derigenom för eleverne att för undervisningen begagna generalstabens rikhaltiga bibliotek och kartsamling. Till slut må jag äfven framhålla den för hela lärverkets framtida verksamhet fördelaktiga ställning, det äfven genom sin lokal erhåller, då hela generalstaben, derigenom att krigshögskolan flyttas in i dess hus, så att säga göres solidariskt ansvarig för, att högskolans utveckling kommer att lända armén och fosterlandet till bättnad.

Stockholm den 16. November 1876.

HUGO RAAB,
 Chef för generalstaben.

Till Kongl. Maj:t underdånigst.

Ernst von der Lancken.

Jemförelsetabell

mellan tids- och ämnes-indelningen vid den nu varande krigshögskolans generalstabslinie och vid den föreslagna krigshögskolan.

	Krigshistoria.	Krigskonst.	Generalstabstjenst.	Militärförvalning.	Artilleri (vapenlära).		Befästningskonst.			Topografi och militärgeografi.	Matematisk geografi (geodesi).	Matematik.	Fysik.	Franska språket.	Ryska språket.	Summa.		
					Föreläsningar.	Summa.	Föreläsningar.	Summa.	Summa.									
<i>Nu varande krigshögskolans generalstabslinie: *)</i>																		
1. Föreläsningstiden (allmänna kursen):	Lektionstimmar	48	105	—	—	105	5)	155	55,5	104,5	160	45	18	80	60	150	—	821
	Repetitionstimmar	30	30	—	—	20	—	20	20	—	20	10	—	10	20	20	—	160
2. Föreläsningstiden (högre kursen):	Lektionstimmar	78	36	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	100	—	—	214
	Repetitionstimmar	15	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	20
	Till samman	171	176	—	—	125	50	175	75,5	104,5	180	55	18	90	80	270	—	1215
<i>Den föreslagna krigshögskolan: **)</i>																		
1. Föreläsningstiden		108	216	—	72	108	—	108	108	—	108	—	—	180	—	144	144	1080
2. Föreläsningstiden		192	96	96	—	—	—	64	—	64	64	64	128	—	128	128	—	960
	Till samman	300	312	96	72	108	—	108	172	—	172	64	64	308	—	272	272	2040

*) Nu pågående larkurs (1876—1879) är sålunda fördelad:

1. Föreläsningstiden (med 16 repetitioner till vardera 2 dagar till 5 timmar) från den 15. Juli 1876 till den 1. Maj 1877 och den 15. Sept. till den 1. Nov. 1877	— 11 månader.
2. " " (" 4 " " " 1 dag " 5 ") " " 15. Juli 1878 till den 7. Febr. 1879	= 6 $\frac{1}{2}$ " 17 $\frac{1}{2}$ månader.
1. Examenstiden från den 1. Nov. 1877 till den 1. Maj 1878	= 6 månader.
2. " " " 7. Febr. 1879 " " 1. Maj 1879	= 2 $\frac{3}{4}$ " 8 $\frac{3}{4}$ "
Praktiska öfningar från den 15. Juli till den 15. Sept. 1877	= 2 "

Till samman 28 $\frac{1}{2}$ månader.

**) Lärkursen skulle sålunda indelas:

1. Föreläsningstiden från den 1. Aug. jemnt år till den 1. Maj udda år	= 9 månader.
2. " " " 1. Sept. udda " " " 1. Maj jemnt "	= 8 " 17 månader.
1. Sommaröfningen " " 10. Juli till den 1. Sept. udda år	= 1 $\frac{1}{2}$ månader.
2. " " " 1. Maj " " 15. Maj jemnt "	= 1 " 2 "

Till samman 19 månader.

Bilaga II.

Förslag
till
tidsindelning för de olika ämnena vid den nya krigshögskolan
(beräknad för hvarje vecka).

	Antal timmar i veckan	
	1. föreläs- ningstiden, 36 veckor.	2. föreläs- ningstiden, 32 veckor.
Krigshistoria	3	6
Krigskonst	6	3
Generalstabstjänst	—	3
Militärförvaltning	2	—
Vapenlära	3	—
Befästningskonst	3	2
Militärgeografi	—	2
Geodesi (valfritt)	—	2
Matematik (valfritt under 2. föreläsningstiden)	5	4
Franska språket (valfritt)	4	4
Ryska språket (valfritt med inskränkt elevantal)	4	4
Till samman	30	30
Af ofvan uppräknade tim-antal upptaga:		
Tvåugsämnena	22	16
De valfria ämnena	8	14
Till samman	30	30

Förslag
till
stat för krigshögskolan.

	Kronor.	öre.
1 Chef för krigshögskolan: lön	4000	
dagaflöning	1460	
lönetillägg för hästar	800	
furageersättning	730	
	6990	—
2 Repetitörer:	600	
arfvode å	1200	—
Arfvoden åt lärare: Arfvodena beräknas till årligen 300 kronor för hvarje timmes föreläsningsskyldighet i veckan eller 300×29	8700	
Arfvodestillägg för hel kurs åt de fyra lärare, som endast hafva föreläsningsskyldighet hvar annat år, å 500 kronor = 2000 kronor, eller årligen	1000	
	9700	—
1 Redogörare: arfvode	500	—
1 Vaktbetjent: "	750	—
Sommaröfningar	4000	—
Expenser, ved, ljus, städning m. m.	2500	—
Till samman	25640	—

Anm.:

1. Professorn vid generalstaben föreläser utan arfvode geodesi vid krigshögskolan under en tid som motsvarar en timme uti veckan.
2. Chefen för krigshögskolan och samtliga elever åtnjuta dess utom inqvarteringsersättning enligt författningarna, den förre såsom öfverstelöjtnant, de senare såsom subalternofficerare.

Underdånigt utlåtande

öfver

Chefens för Generalstabens förslag till upprättande af en

Krigshögskola i Stockholm,

afgifvet

af

Kongl. Krigsundervisnings-kommissionen d. 19. Dec. 1876.

<

STORMÄKTIGSTE, ALLERNÄDIGSTE KONUNG!

Sedan Eders Kongl. Maj:t anbefalt krigsundervisnings-kommissionen att afgifva underdånigt utlåtande öfver en af chefen för generalstaben hos Eders Kongl. Maj:t gjord underdånig framställning derom, att den del af undervisningen vid krigshögskolan

å Marieberg, som för närvarande utgör den s. k. generalstabskursen, måtte från nämnda skola afskiljas, för att derefter meddelas vid ett nytt, i hufvudstaden inrättadt läroverk, och att derjemte afgifva förslag till den förminskning i krigshögskolans stat, hvartill upprättandet af det föreslagna läroverket möjligen kan gifva anledning; får krigsundervisnings-kommissionen, till åtlydnad häraf, i underdånighet anföra följande:

Militärläroverket å Marieberg, som 1817 upprättades i ändamål att meddela en efter artillerivapnets behof lämpad högre utbildning åt detta vapens officerare, erhöll 1832 en betydlig utvidgning, då, för att åt det yngre befälet vid armén bereda »tillfälle att genom grundligare kunskapers inhemtande i militäryrket bereda sig väg till befordran», föreskrefs, att de officerare af infanteri- och kavaleri-vapnen, som önskade genomgå lärokursen vid nämnda läroverk, der till ett visst antal skulle vinna inträde, hvarjemte genomgåendet af samma lärokurs föreskrefs såsom villkor för inträde i generalstaben och befordran till löjtnant vid ingenjörkorpsen. Denna läroverkets utvidgning medförde en fullständig förändring af hela undervisningsplanen, då åt de flesta lärokursen måste gifvas en vidsträcktare omfattning, flere nya sådana införas, och läroverkets verksamhet i det hela på ett annat sätt anordnas. Under den härefter följande perioden, då civilingenjörselever äfven erhöillo tillstånd att begagna läroverket, vidtogos, efter hand och i mån af tidens allt mer stegrade kunskapsfordringar, förändringar med undervisningen i åtskilliga läroämnen, hufvudsakligen med afseende på utbildningen af de officerare, hvilka sökte förvärfva kompetens för inträde i generalstaben, till dess läroverket, som fortfarande egt benämning af »högre artilleriläroverk», 1866 ombildades till en »krigshögskola», gemensam för artilleri- och ingenjör-officerare, generalstabsaspiranter samt ett visst antal civilingenjörselever. Undervisningen ordnades härefter på flere, mot dessa olika afdelningar af elever svarande s. k. bildningslinier och i öfverensstämmelse med den grundsats, att läroverket borde åt hvarje sådan afdelning gifva en efter dess behof afpassad grundlig och fullständig bildning. Ehuru riktig och i afseende på de olika afdelningarna fullt berättigad denna grundsats är, visar likväl erfarenheten, att dess fullständiga genomförande på ett för hvarje bildningslinie fullt tillfredsställande sätt är förenadt med stora svårigheter och i vissa hänseenden icke möjligt. Med afseende på rekryteringen af generalstaben, artilleriets och fortifikationens officerskorpsen har ansetts nödigt, att ny lärokurs börjas vid krigshögskolan hvart annat år, och denna kurs fortgår derefter under trenne år för generalstabs- och fortifikations-afdelningarna samt för eleverne af den högre artillerikursen. Deremot har tiden för genomgående af den allmänna artillerikursen, hvilken, med afseende på tjenstgöringen vid artilleriregementena, nyligen blifvit vid läroverket införd och som börjar samtidigt med den förenämnda, bestämts till två år. Till följd häraf måste, under en betydlig del af hvarje lärokurs, undervisningen samtidigt fortgå på fyra linier, hvaraf tre tillhöra den äldre, och den fjerde utgöres af den yngre eller senast började lärokursen. För de olika afdelningarna gälla mycket olika

program. Icke ett enda af krigshögskolans många undervisningsämnen läses till hela omfånget af alle elever, eller ens af tvänne afdelningar deraf. Exempelvis må blott nämnas, att af undervisningen i matematik en del följes af alla elev-afdelningarna, en annan del af tvänne, och den återstående delen af blott en afdelning. Läroämnena krigskonst och krigshistoria föreläses af tre lärare i nio särskilda, från hvar andra afskilda kurser, af hvilka fyra följas af alle eleverne, en af tvänne afdelningar, och de återstående fyra af blott en afdelning. Lika så måste undervisningen i de flesta öfriga läroämnena vara fördelad, ehuru på olika sätt, efter bildningsliniernas skiljaktiga fordringar. Att under sådana förhållanden ordna ett undervisningsschema utan afvikelse från den ordning, hvori de olika läroämnena egentligen borde följa på hvar andra, utan betydlig tidsförlust för de olika elev-afdelningarna och utan en mycket ojemn fördelning af många lärares tjänstgöring, är icke för närvarande möjligt och blifver det ännu mindre, då undervisningen vid krigshögskolan kommer att ytterligare utvidgas genom flere nya, för de olika bildningslinierna nu mera nödvändiga läroämnen, om hvilkas införande i läroverkets undervisningsprogram framställning redan blifvit gjord. Härvid har afseende dock icke blifvit fäst vid den viktiga omständighet, att åtskilliga läroämnen eller delar deraf rätteligen borde på olika sätt inom de särskilda bildningslinierna föredragas, en fordran som med krigshögskolans nu varande personela och materiela tillgångar endast kan i mycket ringa grad uppfyllas.

En omständighet, som under nu varande förhållanden i visst hänseende inskränker krigshögskolans förmåga att uppfylla sin bestämmelse, är, att inom de till läroverket upplåtna byggnader det utrymme saknas, som vid en bildningsanstalt med så vidsträckt ändamål borde finnas. Lektionssalarne äro ej så rymliga, att det stora antal elever, som nu samtidigt skola öfvervara en del föreläsningar, t. ex. i krigskonst och krigshistoria m. fl., kunna derunder göra de anteckningar, som det åligger dem att föra. Då vid Marieberg bostäder blott finnas att tillgå för 35 elever, men desse senare under flere lärokurser betydligt öfverskridit nämnda antal, har följden häraf varit, att många elever måst bo i staden och under hela undervisningstiden dagligen begifva sig derifrån till krigshögskolan för att vara närvarande vid de föreläsningar, repetitioner och andra till lärokursen hörande arbeten, som der ega rum, och hvilket naturligtvis varit förenadt med icke obetydlig kostnad och tidsförlust. Då ny lärokurs begynner, måste eleverne af den äldre kursen, hvilken ännu ett år skall fortfara, afflytta till staden och gå derigenom miste om fördelen af kostnadsfri bostad under lärokursens återstående del. Eleverne af artilleriet och fortifikationen erhålla visserligen inqvarteringsersättning under denna tid, men sådan förmån tillkommer deremot icke officerare af andra vapen från i landsorten förlagda regementen och korpser. Under sådana förhållanden, hvilka för många officerare kunna synas föga inbjudande till krigshögskolans genomgående, torde svårigen kunna antagas, att detta läroverk framdeles skall komma att besökas af ett större antal officerare från infanteriet och kavaleriet, än för närvarande är förhållandet.

På grund af de i det föregående antydda, af krigshögskolans nu varande organisation, inskränkta utrymme och afskilda läge beroende förhållanden och då, oaktadt vid början af nästan hvarje ny kurs större eller mindre förändringar blifvit vidtagna för att tillgodose de särskilda bildningsliniernas olika behof, det likväl visat sig omöjligt, att inom det förenade läroverket kunna fullständigt uppnå detta mål, anser sig krigsundervisnings-kommissionen böra i underdånighet tillstyrka Nådigt bifall till chefens för generalstaben förslag om afskiljande från krigshögskolan å Marieberg af undervisningen i de läroämnena, som för närvarande utgöra den s. k. generalstabskursen, hvilken derefter skulle komma att genomgåas vid ett i hufvudstaden för detta ändamål inrättadt läroverk.

Ett sådant afskiljande har redan skett med undervisningen för civilingenjörs-eleverne, då den samma ansågs, med större fördel för desse elevens utbildning, böra öfverflyttas till det teknologiska institutet.

Den nu varande krigshögskolan skulle således, på sätt i andra land redan skett, blifva fördelad i tvänne särskilda högre militärläroverk, det ena för artilleri- och fortifikations-officerare och det andra för officerare från arméns öfriga vapen samt särskildt för dem, som önska bilda sig för inträde i generalstaben. Krigsundervisnings-kommissionen är förvissad, att en sådan delning i alla hänseenden skulle medföra väsentliga fördelar för undervisningen vid hvardera af dessa läroverk.

I afseende på lokal för det föreslagna läroverket anser sig krigsundervisnings-kommissionen äfven böra tillstyrka att dertill användes, på sätt föreslaget blifvit, en del af det hus, der generalstabens embetslokaler äro belägna, helst härigenom så väl undervisningen som tillsynen vid läroverket kommer att underlättas. Inrymd i en uti hufvudstaden belägen rymlig lokal, skall detta läroverk sannolikt komma att besökas af ett betydligare antal officerare och derigenom sättas i tillfälle att, jemte uppfyllandet af sitt ändamål såsom generalstabsläroverk, äfven på ett verksamt sätt bidraga till utbredande af en vidsträcktare krigsvetenskaplig bildning inom arméns officers-korpsen.

Vid granskning af chefens för generalstaben förslag å så väl de läroämnena, som undervisningen vid det nya läroverket skulle omfatta, och dessas fördelning i obligatoriska och valfria ämnen, som lärotimmarnes antal och sommaröfningarnas längd har kommissionen icke funnit något att erinra, utan får dessa förslag i underdånighet tillstyrka, och anser kommissionen på grund häraf äfven, att den för lärokursens genomgående beräknade tid af 2 år bör härtill vara tillräcklig.

Hvad chefens för generalstaben underdåniga framställning rörande det föreslagna läroverket i öfrigt beträffar, såsom inträdesfordringar, undervisningssätt m. m., har tiden icke nu medgifvit att deråt egna en sådan granskning, att ett yttrande öfver förslaget i detta hänseende kunnat afgifvas, utan utbeder sig kommissionen att framdeles få detta åliggande fullgöra.

I afseende på den föreslagna staten för det nya läroverket har kommissionen icke funnit anledning till någon anmärkning, då den föreslagna grunden för beräkning af lärarnes arvoden synes vara afpassad efter den ersättning för tid och arbete, som af de vid läroverket tjenstgörande billigtvis kan fordras.

Det af chefen för generalstaben framställda förslaget, att chefsbeställningen vid det nya läroverket måtte blifva uppförd på detta läroverks stat, anser sig kommissionen särskildt böra tillstyrka, då denna ansvarsfulla plats kräfvär sin egen man, hvilken icke allt för ofta bör ombytas, och det för så väl generalstaben som hvilken annan korps som helst skulle blifva svårt att under någon längre tid undvara en af sine regementsofficerare, som för den i fråga varande befattningen kunde vara lämplig.

Med anledning af Eders Kongl. Maj:ts befallning till krigsundervisningskommissionen att afgifva förslag till den förminskning i krigshögskolans stat, hvartill upprättandet af det föreslagna läroverket möjligen kan gifva anledning, får kommissionen, under förutsättning att sist nämnda läroverk kommer till stånd, i underdånighet hemställa,

att det uti krigshögskolans nu varande stat till 2000 kronor upptagna arfvodet för en lärare i <i>krigskonst och krigshistoria</i> må nedsättas till 1200 kronor, hvarigenom en besparing uppkommer af.....	800 kronor
att arfvodet för en lärare i <i>topografi och militärgeografi</i> , 750 kronor, nedsättes till 500 kronor, hvarigenom en besparing vinnes af.....	250 »
att en <i>repetitörsbefattning</i> indrages, hvarigenom besparing uppkommer af det dertill anslagna arfvodet.....	750 »
samt	
att anslaget till de <i>praktiska öfningarna</i> minskas med.....	500 »
Förminskningen i krigshögskolans stat skulle således komma att uppgå till ett belopp af.....	2300 kronor,
att beräknas från och med Maj 1879, då nu varande elever af generalstabslinien afsluta sin kurs.	

Å de arfvoden, som för undervisningen i öfriga läroämnena äro anslagna, har kommissionen icke ansett någon nedsättning kunna komma i fråga. En del af dessa ämnen tillhöra icke generalstabslinien, och de öfriga komma att, efter denna linies frånskiljande, af lärarna fordra samma tid och arbete, som under nu varande förhållanden, då elevernes antal i alla fall kommer att blifva ganska betydligt. Den minskning i antalet af dem som skola examineras, hvilken genom den i fråga varande förändringen kommer att ega rum, blifver sannolikt fullt uppvägd genom den tillökning af läroverkets elevantal, som blifver en följd af artilleriets och fortifikationens officerskorpers tillväxt.

För det af chefen för generalstaben föreslagna läroverkets förseende med nödiga inventarier m. m. blifver ett genom behörig utredning af kostnaden bestämdt belopp äfven erforderligt.

Den Nådiga remissbehandlingen återställes underdånigst.

Krigsundervisnings-kommissionen framhårdar med djupaste vördnad, trohet och nit

Stormäktigste, Allernådigste Konung!

Eders Kongl. Maj:ts

underdånigste och tropligtigste
tjenare och undersåtar

M. THULSTRUP.

BR. ABR. LEIJONHUFVUD.
G. SNOILSKY.

C. G. BREITHOLTZ.
KNUT POSSE.

Gustaf Uggl.

Stockholm den 19. December 1876.

Utdrag af Protokollet öfver Landtförsvars-ärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen uti Statsrådet å Stockholms Slott
den 2 Februari 1877.

Närvarande:

Hans Excellens Herr Statsministern, Friherre *De Geer*,
Hans Excellens Herr Ministern för utrikes ärendena *Björnstjerna*,
Statsråden: *Lagerstråle*,
Thyselius,
Carlson,
Friherre *Alströmer*,
Weidenhielm,
Lovén,
Friherre *von Otter*,
Forssell.

34:o.

Departementschefen anmälde slutligen att, i öfverensstämmelse med
Kongl. Maj:ts uppå Statsrådets enhälliga tillstyrkan redan fattade beslut,
förslag blifvit uppsatta till följande Kongl. Maj:ts nådiga propositioner
till Riksdagen, nemligen:

1:o. Angående upprättande af en Krigshögskola i Stockholm;

— — — — —
— — — — —
hvilka förslag till justering nu upplästes.

Kongl. Maj:t täcktes, uppå Statsrådets underdåniga
tillstyrkan, i nåder gilla berörda förslag, sådana de
finnas detta protokoll bilagda, samt förordna, att, i
enlighet med desamma, nådiga propositioner skulle till
Riksdagen aflåtas.

Ex protocollo

Edu. Kolmodin.